

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Plzeň 2021

Petr Hasalík

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Diplomová práce

Autorskoprávní ochrana počítačového software

Zpracoval: Petr Hasalík

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Martin Janák

Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení

Plzeň 2021

Originál zadání

Místo tohoto listu bude vloženo originální zadání

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, únor 2021

.....

Petr Hasalík

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat JUDr. Martinu Janákovi za odborné vedení mé práce, jeho cenné rady a velmi ochotný přístup při jejím zpracovávání.

Obsah

Úvod.....	1
1 Vymezení základních pojmů	3
1.1 Autorské právo.....	3
1.2 Autorské dílo.....	3
1.3 Autor	4
1.4 Počítačový program a počítačový software	5
1.5 Duševní vlastnictví	7
1.6 Zdrojový a strojový kód.....	7
2 Mezinárodní právní úprava	8
2.1 Bernská úmluva	8
2.2 Všeobecná úmluva o autorském právu – Ženeva a Paříž	9
2.3 Římská úmluva	10
2.4 TRIPS.....	10
2.5 WCT.....	11
2.6 Evropské právo	11
3 Autorství počítačového software.....	14
3.1 Spoluautorství	15
3.2 Souborné dílo	15
3.3 Kolektivní dílo	16
3.4 Zaměstnanecké dílo	16
3.5 Zákonná domněnka autorství.....	17
3.6 Anonym a pseudonym	18
3.7 Autorská práva.....	18
3.8 Osobnostní práva	19
3.9 Majetková práva	20
3.10 Omezení autorského práva.....	25
3.11 Volná užití a bezúplatná zákonná licence.....	26
4 Ochrana počítačového softwaru	30
4.1 Ochrana počítačového softwaru autorským právem.....	30
4.2 Právní nároky autora počítačového softwaru.....	31
4.3 Nebezpečí vyvolání záměny	33
4.4 Počítačový software jako předmět ochrany	34
4.5 Rozdělení počítačových programů	35
4.6 Jedinečnost, původnost a objektivní vnímatelnost	36
4.7 Licence a licenční podmínky	38

4.8	Licenční smlouva	38
4.9	Výhradní a nevýhradní licence	40
4.10	Základní obsahové náležitosti licenční smlouvy	41
4.11	Ostatní obsahové náležitosti licenční smlouvy	42
4.12	Rozsah licence	43
4.13	Zánik licence a odstoupení od licenční smlouvy	44
4.14	Podlicence	45
4.15	Postoupení licence	46
4.16	Ostatní specifika poskytnutí licence	46
4.17	Základní druhy softwarových licencí dle obsahu licenční smlouvy	47
4.18	Vybrané aspekty autorskoprávní ochrany v USA	54
5	Další prostředky ochrany proti zásahu do práv autora	59
5.1	Právo proti nekalé soutěži	59
5.2	Trestněprávní prostředky	62
5.3	Správněprávní odpovědnost	64
5.4	Patentová ochrana	65
6	Výběr z judikatury	68
6.1	C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvu kultury	68
6.2	C-406/10, SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd.	69
6.3	C-128/11, UsedSoft GmbH. proti Oracle International Corp.	70
6.4	C-666/18, IT Development SAS proti Free Mobile SAS	72
6.5	Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1271/2016	74
6.6	Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2008, sp. zn. 30 Cdo 376/2007	74
6.7	Sega Enterprises Ltd. v. Accolade Inc.	75
6.8	Apple Computer, Inc. v. Microsoft Corp.	76
	Závěr – úvahy de lege ferenda	77
	Diploma thesis summary	81
	Seznam použité literatury a pramenů	85

Seznam použitých zkratk

AutZ	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
IoT	Internet of Things (internet věcí)
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OS	operační systém
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
PřestZ	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
Římská úmluva	Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací
SaaS	Software as a Service – Software jako služba je „model nasazení softwaru, kdy dochází k hostování aplikace provozovatelem služby“ ¹
Sb. m. s.	Sbírka mezinárodních smluv

¹ Příspěvatelé Wikipedie, *Software as a service* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Software_as_a_service&oldid=18714988

Směrnice 2001/29/ES	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci některých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 22. května 2001
Směrnice 2006/115/ES	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem
Směrnice 2006/116/ES	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících
Směrnice 2009/24/ES	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů
Směrnice 91/250/EHS	směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
USA	Spojené státy americké
Ústava	zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
VÚAP	Všeobecná úmluva o autorském právu
WCT	Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví
WPPT	Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

Úvod

Vývoj nových technologií, mezi které lze bezesporu zařadit rovněž počítače a na nich provozovaný software, nabral za posledních několik dekad poměrně značné intenzity. Součástí našich každodenních životů se postupně stalo využívání programového vybavení, zpočátku prostřednictvím stolních počítačových sestav a přenosných počítačů. Na ty velmi brzy navázaly mobilní telefony, hodinky, brýle, sluchátka, ale také například klimatizace, kotle, ledničky, pračky, nebo dokonce osobní a nákladní automobily. Čím větší oblibě se těšilo využití hardwaru jakožto fyzicky existujícího technického vybavení,² tím více se rovněž rozrůstal počet softwaru, který na něm bylo možné provozovat. Lze předpokládat, že s příchodem internetu věcí (IoT) bude tento trend dále pokračovat, protože hardware bude využívat rozličné druhy softwarového vybavení za účelem zajištění síťové komunikace, ať už na lokální úrovni, nebo prostřednictvím internetu. Výjimku tvoří ani korporátní sektor a servery, jejichž prostřednictvím jsou koncovým uživatelům nebo dalším korporacím poskytovány služby. S vývojem počítačového softwaru se nicméně pojí nezanedbatelné náklady, které tvůrce potřebuje promítnout do ceny a své investice si tak následně ochránit.

Autorské právo, na které se tato diplomová práce primárně zaměřuje, představuje důležitý právní rámec chránící autora díla proti zneužití autorského díla třetí stranou. Cílem této práce je informovat o základních aspektech počítačového softwaru a jeho autorskoprávní ochrany v rámci České republiky, stručně je ale také pojednáno o autorskoprávní ochraně v USA. Výklad doplňuje výčet několika poměrně hojně využívaných licencí. Autor by rád v rámci této práce poukázal také na význam nasazení modelu SaaS (software jako služba), který přináší nejen ochranu počítačového softwaru, nýbrž další prokazatelné výhody a řešení jiných, na danou problematiku navazujících a v praxi nezdědky řešených problémů. Opomenuta však nezůstala ani jiná právní odvětví a stručně je rozebrána například ochrana poskytovaná trestním a správním právem, ochrana s využitím patentu a ochrana proti nekalé soutěži. Každá z těchto ochran má totiž své výhody, ale také nevýhody a někdy může být žádoucí, aby se vzájemně doplňovaly. Autorskoprávní ochrana je navíc velmi významně ovlivněna multilaterálními mezinárodními

² Příspěvatelé Wikipedie, *Hardware* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Hardware&oldid=18634459>

smlouvami. Ty nejvýznamnější, jmenovitě Bernská úmluva, Všeobecná úmluva o autorském právu, Římská úmluva, TRIPS a WCT, jsou v práci spolu s evropskou legislativou představeny. V závěru práce lze nalézt výběr z tematicky relevantní judikatury a také úvahu de lege ferenda nad stávajícím pojetím autorskoprávní ochrany počítačových programů a jejich zákonného vymezení. Dále je uvažováno rovněž nad otázkou, co by bylo potřeba udělat pro to, aby bylo možné zahrnout translativní převoditelnost majetkové složky autorských práv do stávající právní úpravy v České republice.

1 Vymezení základních pojmů

Úvodní kapitola se zabývá vymezením základních pojmů, jako je autorské právo, autorské dílo, počítačový software, strojový a zdrojový kód a další. Je to nezbytný krok pro orientaci v dané problematice a východisko studia aspektů počítačového softwaru a jeho autorskoprávní ochrany.

1.1 Autorské právo

Autorské právo je součástí právních disciplín označovaných jako práva k duševnímu vlastnictví. Jako pojem lze autorské právo vyložit buďto v objektivním, nebo subjektivním smyslu. V objektivním smyslu se jedná o „soubor právních norem upravujících vytvoření a užití uměleckých děl“. V subjektivním smyslu pak autorské právo lze vyložit jako „autorova oprávnění ve vztahu k vytvoření a užití uměleckých děl“. Právní předpisy týkající se autorskoprávní ochrany jsou obsaženy v AutZ. Jednotlivé aspekty týkající se licencí nalezneme v ObčZ s tím, že AutZ je potřeba ve vztahu k ObčZ chápat jako lex specialis.³ Podrobněji je o tomto pojmu nad rámec jeho základního vymezení pojednáno dále v této práci.

1.2 Autorské dílo

Definici pojmu autorské dílo nalezneme v § 2 odstavci 1 AutZ s tím, že jde o „dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam“. Nachází se zde takzvaná generální klauzule, která popisuje, že pokud má být nějaké dílo předmětem práva autorského, musí vyhovět tomuto kogentnímu ustanovení,⁴ navazujícímu na Bernskou úmluvu. Mezi pojmové znaky autorského díla tedy patří, že jde o takové literární, umělecké nebo vědecké dílo, které je výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora a jeho vyjádření proběhne v objektivně vnímatelné podobě. O dílo jedinečné by se nejednalo v případě, kdy by existovalo jiné totožné nebo zaměnitelné dílo. Podmínka objektivní vnímatelnosti je splněna,

³ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 9.

⁴ Tamtéž, str. 25 s násl.

pokud se s dílem setká, porozumí mu, přečte si ho anebo si ho poslechne omezený okruh osob.⁵ Blíže je o jedinečnosti a objektivní vnímatelnosti pojednáno dále v této práci.

Druhý odstavec § 2 AutZ rozšiřuje demonstrativní výčet kromě fotografie a výtvoru vyjádřeného postupem podobným fotografií také o počítačový program a databáze, „*kteř jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem*“.⁶

AutZ obsahuje v § 2 odst. 6 rovněž negativní vymezení toho, co za dílo považováno není, zejména tedy „*námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě*“. Tím je vyvrácena poměrně často se objevující domněnka, že by pod ochranu na základě autorského zákona měla spadat také myšlenka. AutZ však „*nechrání myšlenku, nýbrž její tvůrčí zpracování*“. V praxi by tedy ochrany dle AutZ požívaly algoritmy zapsané v nějakém konkrétním programovacím jazyku.^{7, 8}

1.3 Autor

Autorem podle AutZ může být výhradně člověk – osoba fyzická, nikoliv osoba právnická. Zde lze tedy spatřit rozdíl a nabízí se srovnání s anglosaskou koncepcí práva, kdy například ve Spojených státech amerických může být autorem také právnická osoba. Vykonávat autorské právo však dle našeho právního řádu již právnická osoba může a děje se tomu tak například u zaměstnaneckých autorských děl.⁹ V případě počítačového softwaru zákon přičítá autorství tomu, kdo vytvořil zdrojový kód.¹⁰

⁵ Tamtéž, str. 26 s násl.

⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Tamtéž.

⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0058-1, str. 35.

⁹ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 41.

¹⁰ BEDNÁŘ, Stanislav. Autorské právo v oblasti IT: změny přicházejí v souvislosti s novelou autorského zákona. *IT Systems*. 2016, roč. 18, č. 7-8, s. 18-19. ISSN 1802-002X. Dostupné také z: <https://www.systemonline.cz/it-pravo/autorske-pravo-v-oblasti-it.htm>

1.4 Počítačový program a počítačový software

Počítačové programy jsou provozovány na počítačovém hardwaru, který je součástí počítače, a lze si na něj tedy fyzicky sáhnout. Počítačový hardware je možné i přesto, že AutZ s tímto pojmem přímo nepracuje, označit za „*movitou věc s různými součástmi a příslušenstvím*“. U počítačových programů a softwaru se již jedná o část, na kterou si naopak nesáhneme. Počítačový software je součástí tzv. programového vybavení, které „*v sobě zahrnuje programy počítačů, počítačové programy i software*“ a blíží se povahově „*věci hromadné*“ v právním pojetí.^{11, 12} Zároveň je označován jako „*sekvence instrukcí, která je prováděna prostřednictvím počítače*“.¹³ Tyto instrukce – zjednodušeně řečeno – říkají počítači, co má dělat. Počítačový program lze označit také za výsledek tvůrčí duševní činnosti jeho autora, neboť dochází k jejímu zachycení v nějaké objektivně vnímatelné podobě.¹⁴ Další definici předkládá J. Šavelka, který počítačový program označuje jako „*instrukci k vykonání určitých úkolů, které lze implementovat do výpočetního zařízení za účelem vykonání předepsaného úkolu*“.¹⁵

Mezi pojmy počítačový program a počítačový software pak již není zpravidla žádný rozdíl a jejich různý výskyt je způsoben zpravidla nejednotným používáním daných pojmů napříč přijímanými právními normami.¹⁶ Pokud tedy pro účely této práce bude použito pojmu počítačový software, je tím myšlen rovněž počítačový program a naopak. Nutno poznamenat, že existují také názory na to, že počítačový software (programové vybavení počítačů) je pojem širší, protože zahrnuje kromě počítačového programu také data, se kterými takovýto počítačový program pracuje, a další relevantní podpůrné materiály. Zmíněné podpůrné materiály a data jsou pak již chráněny samostatně nebo prostřednictvím právních předpisů rozšiřujících ochranu poskytovanou počítačovému programu.¹⁷

¹¹ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 57.

¹² TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 39 a násl.

¹³ Tamtéž, str. 53

¹⁴ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 5.

¹⁵ GALAJDOVÁ, Dominika a ZIBNER, Jan. Nedostatky autorskoprávní ochrany počítačového programu. *Právní rozhledy*. 2018, roč. 26, č. 22, s. 784-789. ISSN 1210-6410.

¹⁶ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 52.

¹⁷ GALAJDOVÁ, Dominika a ZIBNER, Jan. Nedostatky autorskoprávní ochrany počítačového programu. *Právní rozhledy*. 2018, roč. 26, č. 22, s. 784-789. ISSN 1210-6410.

ObčZ nahlíží na software v § 496 odst. 2 jako na jinou věc bez hmotné podstaty.¹⁸ Slovenský autorský zákon počítačový program v § 87 odst. 1 definuje poměrně konkrétně jako „... *súbor príkazov a inštrukcií vyjadrených v akejkoľvek forme použitých priamo alebo nepriamo v počítači alebo v podobnom technickom zariadení, je chránený podľa tohto zákona, ak je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál použitý na jeho vytvorenie. Myšlienky a princípy, na ktorých je založený prvok počítačového programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom jeho rozhrania, nie sú chránené podľa tohto zákona*“.¹⁹ Významná je definice obsažená ve směrnici 2009/24/ES, která jako počítačové programy označuje „... *programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware). Tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu*“.²⁰ Základním členěním lze software rozdělit na systémový software a aplikační software. Další členění počítačového softwaru podle povahy licence je blíže rozebráno dále v této práci.

Systémový software. Pro to, abychom mohli na počítači vůbec spustit a provozovat nějaký aplikační software, zpravidla potřebujeme, aby na něm byl nainstalován operační systém. Mezi nejznámější operační systémy patří například Windows, MacOS a Linux. Mimo operační systém lze mezi něj zařadit také firmware, který je v podstatě softwarem obsaženým v počítačovém hardwaru, jako je například základní deska. Podrobněji o něm je pojednáno dále v této práci.²¹

Aplikační software. Aplikační software je programové vybavení počítače, které umožňuje provádět činnost, pro kterou byl daný software vytvořen, nebo pomáhá řešit nějaký konkrétní problém. Jednotlivé počítačové programy jsou programovány zpravidla pro provoz na konkrétním operačním systému.²²

¹⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.

²⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009, o právní ochraně počítačových programů.

²¹ Příspěvatelé Wikipedie, *Systémový software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2019. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Syst%C3%A9mov%C3%BD_software&oldid=16917424

²² Příspěvatelé Wikipedie, *Aplikační software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Aplika%C4%8Dn%C3%AD_software&oldid=18316778

V posledních letech se ale stává více oblíbeným takzvaný cross-platform software, tedy software napříč platformami, který umožňuje buďto kompilovat zdrojový kód do formátu podporovaného jednotlivými operačními systémy, nebo jej na nich přímo spustit.²³

1.5 Duševní vlastnictví

V praxi dochází k situaci, kdy si uživatel zakoupí licenci na určitý software a obdrží datový nosič ve formě DVD nebo USB flash disku. Počítačový program však zůstává nehmotný. Kupující si tedy pořizuje datový nosič, ke kterému nabývá vlastnické právo, a dále formou licence získává rovněž oprávnění užívat software, který je na datovém nosiči obsažen. Většinu hodnoty tvoří právě licence a cena datového nosiče bývá v porovnání s ní již zpravidla zanedbatelná.²⁴

Duševní vlastnictví lze definovat jako „*duševní činnosti člověka, které jsou vnímatelné lidskými smysly a které mají svou ekonomickou hodnotu*“. Zásadním aspektem a vlastností výsledků duševní činnosti je tzv. ubiquita, která znamená že daný nehmotný statek může být bez újmy na své podstatě užíván kdykoli, kdekoli a neomezeným počtem subjektů.²⁵

1.6 Zdrojový a strojový kód

Počítačový software je před zkompilováním do spustitelné podoby vytvářen programátorem v takzvaném zdrojovém kódu. Jeho podoba závisí na typu programovacího jazyka použitého pro tvorbu daného softwaru. Zdrojový kód můžeme vymezit jako „*zápis instrukcí počítačového programu v programovacím jazyce*“. Strojový kód je použit až v průběhu zmíněné kompilace, kdy je na něj kompilátorem překládán kód zdrojový. Strojový kód lze definovat jako „*souhrn instrukcí v binárním tvaru ve spustitelné podobě*“. Výsledkem je počítačový program, který lze spustit na vybraném operačním systému.²⁶

²³ Příspěvatelé Wikipedie, *Aplikační software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Cross-platform_software&oldid=973780404

²⁴ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 5.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 32.

2 Mezinárodní právní úprava

Na počítačové programy se stále vztahuje řada mezinárodních smluv, které pocházejí z doby, kdy žádné počítače, a tudíž ani počítačový software ještě neexistovaly. V České republice vychází z mezinárodních smluv rovněž AutZ, o kterém je pojednáno dále v této práci.²⁷ Na základě čl. 10 a čl. 10a odst. 1 Ústavy mají mezinárodní smlouvy přednost před zákony České republiky. Jestliže by tedy mezinárodní smlouva stanovila něco jiného než český zákon, použije se mezinárodní smlouva.²⁸

2.1 Bernská úmluva

Bernská úmluva je jedním z nejvýznamnějších počínů týkajících se pojetí autorských práv v kontinentální Evropě. Česká republika je jejím signatářem. Podle ní „nárok autora na ochranu vzniká již jen samotným vytvořením autorského díla“ a dále „autorovi náleží i všechna práva ke všem odvozeným dílům“. Autor podle této úmluvy z roku 1886 požívá ochrany ve všech zemích, které se staly signatáři Bernské úmluvy.²⁹ Státy, na které se vztahuje Bernská úmluva, tvoří Unii pro ochranu práv autorů k jejich literárním a uměleckým dílům.³⁰ V srpnu roku 2020 se jednalo o 179 signatářských států.³¹ Ochrana dle čl. 3 této úmluvy požívají autoři, kteří jsou občany některého ze států Unie. Doba, po kterou je ochrana dle článku čl. 7 přiznána, „trvá po dobu autorova života a padesát let po jeho smrti“. Bernská úmluva však nevylučuje možnost aplikace širší ochrany v rámci zákonodárství daného konkrétního členského státu Unie.³² Hlavními zásadami, kterými se Bernská úmluva řídí, jsou zásady teritoriality a asimilace. Zásada teritoriality, na

²⁷ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 8 a násl.

²⁸ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 9.

³⁰ Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 [online]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/34669/1/2>, čl. 1

³¹ Příspěvatelé Wikipedie, *Aplikační software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Cross-platform_software&oldid=973780404

³² Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 [online]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/34669/1/2>

jejímž principu je vybudován také AutZ,³³ znamená, že se „*autorskoprávní vztahy řídí vždy právem státu, pro jehož území se ochrana uplatňuje*“. Zásada asimilace pak představuje „*povinnost smluvního státu nakládat s příslušníky ostatních smluvních států jako se svými vlastními příslušníky*“.³⁴ Bernská úmluva prošla postupně několika revizemi, poslední z nich proběhla roku 1971 v Paříži.

2.2 Všeobecná úmluva o autorském právu – Ženeva a Paříž

K podpisu Všeobecné úmluvy o autorském právu (VÚAP) došlo v roce 1952 v Ženevě a následně byla tato úmluva revidována v Paříži v roce 1971. Československá republika se stala signatářem a přistoupila k původnímu znění úmluvy s účinností od 6. ledna 1960. VÚAP má s Bernskou úmluvou principiálně mnoho společného. Využití nalezneme v případě vztahu se státem, který není členem Unie pro ochranu práv autorů k jejich literárním a uměleckým dílům dle Bernské úmluvy.³⁵

Od roku 1989 není ve většině zemí a USA vyžadováno označovat dílo obvyklým symbolem ©, nebo slovem copyright, který doplňuje rok vzniku autorských práv s uvedením toho, kdo je jejich držitelem. Dříve tomu tak nebylo, protože až VÚAP umožnila, aby byla díla neoznačená tzv. „copyrightovou výhradou“ chráněna i bez jejich předchozí registrace autorem. Označení je z právního pohledu vyžadováno u děl, jejichž vznik se datuje před přijetím Bernské úmluvy. Stejně tak byl již mezinárodními smlouvami překonán výraz „*všechna práva vyhrazena*“, původně totiž pocházel z úmluvy z Buenos Aires, která byla sjednána v roce 1910 a řešila úpravu vzájemného uznávání autorských práv.³⁶

³³ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 70 a násl.

³⁴ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 21.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 42.

2.3 Římská úmluva

Tato úmluva z 29. října 1961 byla sjednána v Římě a tehdejší Československo se jí účastní s účinností od 14. srpna 1964. Přináší rozšíření copyrightové ochrany. Úmluva upravuje majetková práva týkající se výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací.³⁷

2.4 TRIPS

Úmluva TRIPS z roku 1994 obsahuje zejména úpravu týkající se majetkových práv duševního vlastnictví.³⁸ V čl. 10 se tato úmluva zabývá ochranou počítačových programů, které jsou podle ní chráněny jak ve zdrojovém, tak strojovém kódu jako literární díla podle Bernské úmluvy.³⁹ V této úmluvě se vyskytuje rovněž úprava závazků, které by měly členské státy přijmout z hlediska vynucování práva v civilním, správním a trestním řízení.⁴⁰

Navíc je zde obdobně jako například u WCT zakotvena „*dichotomie myšlenky a jejího ztvárnění*“ jako jedné ze základních myšlenek autorského práva, a to pak včetně použití tzv. třístupňového testu, který vychází z mezinárodního autorského práva a objevil se postupně v Bernské úmluvě, TRIPS a WCT. Dichotomie představuje jakýsi limit pro autorskopravní ochranu a určuje, jestli má být nějakému „*předmětu*“ přiznána autorskopravní ochrana. „*Smyslem autorského práva je chránit vyjádření díla, nikoli však to, co jeho vyjádření předcházelo.*“ Ochrana tedy není poskytována myšlence, ale až vyjádření díla.^{41, 42} Třístupňový test pak přináší limity autorskopravní ochrany. V jeho prvním kroku je stanoveno, že omezení a výjimky lze stanovit pouze ve zvláštních případech. Druhý krok obsahuje kritérium, že užití počítačového programu nesmí být v rozporu s normálním užíváním díla. Poslední, třetí krok doplňuje požadavek, aby

³⁷ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 485.

³⁸ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 9.

³⁹ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) [online]. [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: https://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips2020.pdf

⁴⁰ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 485.

⁴¹ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 720.

⁴² PRCHAL, Petr. *Limity autorskopravní ochrany*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-141-0, str. 58.

nedocházelo k neodůvodněnému poškozování oprávněných zájmů na straně nositele práva.⁴³

2.5 WCT

World Intellectual Property Organization neboli Světová organizace duševního vlastnictví se sídlem v Ženevě je organizace OSN, která byla založena v roce 1967 Úmluvou o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví.⁴⁴ V roce 1996 došlo k postupnému přijetí dvou smluv. První z nich byla Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT),⁴⁵ která dne 6. března 2002 vstoupila v platnost také pro Českou republiku.⁴⁶ Významný z hlediska úpravy týkající se počítačových programů je zejména článek 4, který uvádí: „*Počítačové programy jsou chráněny jako literární díla ve smyslu článku 2 Bernské úmluvy. Tato ochrana se vztahuje na počítačové programy bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření.*“ Z hlediska ochrany se pak uplatní přiměřeně Bernská úmluva, konkrétně ustanovení článků 2 až 6.⁴⁷ Druhou z přijatých smluv byla Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT), která vstoupila v platnost v České republice dne 20. května 2002.⁴⁸

2.6 Evropské právo

Česká republika vstoupila do Evropské unie (EU) na základě mezinárodní smlouvy uzavřené dne 16. dubna 2003 v Aténách. Členem Evropské unie je pak ČR od 1. května 2004. Evropská unie prostřednictvím směrnic provádí postupnou harmonizaci autorského práva jednotlivých členských států. Kromě oblastí upravených směrnicemi vychází ochrana autorského práva v rámci EU z principu

⁴³ Tamtéž, str. 166 a násl.

⁴⁴ Příspěvatelé Wikipedie, *Světová organizace duševního vlastnictví* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2018, [cit. 2021-01-25]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Sv%C4%9Btov%C3%A1_organizace_du%C5%A1evn%C3%ADho_vlastnictv%C3%AD&oldid=15986856

⁴⁵ EUR-Lex-22000A0411(01)-EN-EUR-Lex. EUR-Lex – Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT) Ženeva (1996) [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A22000A0411%2801%29>

⁴⁶ Sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.

⁴⁷ EUR-Lex-22000A0411(01)-EN-EUR-Lex. EUR-Lex – Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT) Ženeva (1996) [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A22000A0411%2801%29>

⁴⁸ Sdělení č. 48/2002 Sb. m. s.

teritoriality a závisí tedy na jednotlivých členských státech. Každý členský stát EU se zároveň stává členem revidované Bernské úmluvy.⁴⁹ Následující text obsahuje výběr z nejdůležitějších směrnic.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů představuje kodifikované znění směrnice 91/250/EHS a lze ji označit za jednu z nejdůležitějších směrnic v oblasti právní ochrany počítačových programů. V preambuli směrnice 2009/24/ES nalezneme v této práci již zmiňovanou definici pojmu počítačový program. Tato směrnice za něj považuje „*programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware)*“. Dále pak také „*přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu*“. Počítačovým programem, který je součástí hardwaru, by pak byl na základě odůvodnění směrnice 2009/24/ES v odst. 7 například BIOS (hojně používaná a zažitá zkratka pro „*Basic Input-Output Systém*“⁵⁰) nebo jiný druh firmware. Ochrana by dle článku 1 směrnice 2009/24/ES měla být poskytována počítačovým programům stejně jako ochrana poskytnutá literárním dílům ve smyslu Bernské úmluvy a „*vztahuje se na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě*“. Směrnice 2009/24/ES dále obsahuje negativní vymezení toho, co pod předmět ochrany již nespadá. Konkrétně jde o „*myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní...*“. Mezi „*výlučná práva nositele práv*“ patří „*právo činit sám a právo udělovat svolení jinému k a) stálému nebo dočasnému rozmnožování počítačového programu jako celku nebo jeho části, a to jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě...*“, dále k „*překládům, zpracováním, úpravám a k jakékoliv jiné změně počítačového programu a k rozmnožování programu z těchto úkonů vyplývajícím, aniž jsou dotčena práva osoby provádějící změnu programu*“ a rovněž k „*jakékoliv formě veřejného šíření, včetně pronájmu, jehož předmětem je původní počítačový program nebo jeho rozmnoženiny*“. Směrnice 2009/24/ES ale také definuje výjimky ve formě úkonů, které jsou nezbytné pro užívání počítačového programu „*způsobem, ke kterému je určen, včetně opravy chyb*“. Stejně tak si může

⁴⁹ PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-141-0, str. 153.

⁵⁰ Firmware pro osobní počítače uložený na základní desce – srov.: Příspěvatelé Wikipedie, *BIOS* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/BIOS>

oprávněný uživatel pořídit rozmnoženinu počítačového programu, pokud je tato nezbytná k jeho užívání.^{51, 52} Při splnění stanovených podmínek je možná dekompilace počítačového programu, a to v případě, kdy je to „*nezbytně nutné pro interoperabilitu softwaru*“. To si lze vyložit jako možnost vzájemné spolupráce počítačového programu buďto s jiným počítačovým programem, nebo například s webovou službou na straně serveru.⁵³ Směrnice 2009/24/ES a zejména odst. 2 jejího článku 4 je v poměru *lex specialis* ve vztahu k ustanovením směrnice 2001/29/ES.⁵⁴

Ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci některých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti dle důvodové zprávy k novele AutZ provedené zákonem č. 216/2006 Sb. vyplývá „*rozšíření zákonné licence ve prospěch právnické osoby*“. Projevuje se zde harmonizace především „*v institutu tzv. volného užití*“.⁵⁵ Zákonná licence a volná užití jsou rozebrány dále v této práci.

Vliv na vývoj právní úpravy měly rovněž další směrnice jako například směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. Směrnice 2006/116/ES upravuje zejména délku trvání autorského práva.⁵⁶

⁵¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů, EUR-Lex — Access to European Union law [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0024&from=CS>

⁵² TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 718.

⁵³ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 18.

⁵⁴ Srov. Rozsudek soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-128/11 ze dne 3. července 2012 ve věci UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp.

⁵⁵ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 18.

⁵⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění) [online]. Nové ASPI, Wolters Kluwer ČR. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/5/28640/1/2?vtextu=2006/116/ES#lema0>

3 Autorství počítačového software

Právní základ autorského práva je zakotven v čl. 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (LZPS). Jedná se konkrétně o „*veřejné subjektivní právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti*“. Totéž právo přiznává v čl. 15 odst. 1 písm. c) také Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Všeobecná deklarace lidských práv v čl. 27 odst. 2. Jedná se o právo vycházející z ústavního základu, které náleží všem bez ohledu na to, jestli se bude v konkrétním případě jednat o občany České republiky nebo nikoliv. Osobnostní a majetková autorská práva, která jsou v této kapitole blíže rozebrána, pak vycházejí z čl. 10 a čl. 11 LZPS, v případě osobnostních práv se jedná o práva tvůrčí, kdežto u majetkových práv se bude jednat o práva netvůrčí. Pokud by někdo do těchto práv zasáhl, může se dle § 36 odst. 1 LZPS každý „*domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu*“. Jiným orgánem je zde myšlen například „*orgán činný v trestním řízení*“ v případě neoprávněného zásahu do zákonem chráněných práv k autorskému dílu podle § 270 TrZ anebo orgán, který by byl v daném případě příslušný projednat v rámci přestupkového řízení některý z přestupků uvedených v § 105c odst. 4 AutZ.^{57, 58} Jako příklad lze uvést přestupek spočívající v neoprávněném užití autorského díla.⁵⁹

Autorské právo je v České republice upraveno primárně v AutZ. Tento zákon reflektuje zpravidla vývoj autorských práv v oblasti mezinárodních smluv a úmluv, ale také v oblasti evropské legislativy. Předmět úpravy autorského zákona tvoří zejména práva autora k jím vytvořenému autorskému dílu. Dále se jedná o „*práva související s právem autorským*“, mezi která lze zařadit například „*práva pořizovatele k jím pořízené databázi*“. V neposlední řadě se jedná rovněž o kolektivní správu autorských práv a „*práv souvisejících s autorským právem*“.⁶⁰ Úprava v ObčZ je významná z toho důvodu, že obsahuje ustanovení týkající se licencí a licenční smlouvy. Jako věc nehmotná může být počítačový software „*předmětem právních dispozic*“ a lze tedy udělit právo takový software užívat.⁶¹

⁵⁷ PRCHAL, Petr. *Limity autorskopravní ochrany*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-141-0, str. 141 a násl.

⁵⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 10 a násl.

⁶¹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 269.

O licencích je podrobněji pojednáno dále v této práci. V obou případech se jedná o právní předpisy soukromoprávní povahy. ObčZ se uplatní v situaci, kdy bude AutZ určitou právní úpravu postrádat.

3.1 Spoluautorství

Pojem autor již byl vymezen na začátku této práce. Stejně tak bylo vysvětleno, kdo jím může být. Počítačový software ale často vzniká také jako výsledek tvůrčí činnosti většího počtu lidí. Například při vývoji rozsáhlých informačních systémů se na projektech podílí nezřídka desítky programátorů, ale mohou jich být i stovky. Spoluautorské dílo dle § 8 AutZ vzniká společnou tvůrčí činností dvou a více osob (spoluautorů). Spoluautoři nakládají s dílem společně a nerozdílně, pokud se nedohodnou jinak. Dokud není dílo dokončeno, jedná se o dílo jediné (dílo spoluautorů). Pokud do doby dokončení díla dojde k poskytnutí pomoci formou doplnění nebo pouhé úpravy díla, aniž by se takováto osoba podílela na tvorbě díla od samotného počátku, stále se bude jednat o spoluautora. AutZ rovněž stanovuje, že spoluautorem není ten, kdo na dílo přispěl pouze poskytnutím nějaké pomoci nebo rady, popřípadě materiálně, anebo dal ke vzniku díla podnět. Jestliže by bez vážného důvodu jeden z autorů bránil nakládání s dílem spoluautorů, mohou se ostatní domáhat nahrazení jeho chybějícího projevu vůle soudem. V případě ohrožení nebo porušení díla se může ochrany domáhat spoluautor také samostatně.⁶²

3.2 Souborné dílo

Definici souborného díla nalezneme v § 2 odst. 5 AutZ, který nám říká, že se jedná o „*soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, jenž je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora*“.⁶³ Autorem souborného díla je pak taková fyzická osoba, která ho „*tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala*“.⁶⁴ Práva autorů jednotlivých uspořádaných děl ale tímto nejsou

⁶² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 34.

⁶⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

dotčena. Názorným příkladem by mohl být výběr sharewaru, které vydává nakladatelství na datovém nosiči, jakým je například DVD.⁶⁵

3.3 Kolektivní dílo

Jestliže nějaká fyzická nebo právnická osoba vede více autorů a je z jejího podnětu vytvořeno určité dílo, které je pod jejím jménem uvedeno na veřejnost, a zároveň je splněna podmínka, že příspěvky autorů nejsou schopny samostatného užití, bude se podle ustanovení § 59 AutZ jednat o kolektivní dílo.⁶⁶

3.4 Zaměstnanecké dílo

Pro vznik zaměstnaneckého díla musí být splněna podmínka existence pracovněprávního nebo služebního vztahu a zaměstnanec musí takovéto dílo vytvořit v rámci plnění svých povinností vyplývajících z takového vztahu. Pokud se smluvní strany nedohodnou jinak, pak „*zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu*“. V případě, že bude chtít zaměstnavatel postoupit zaměstnanecké dílo třetí osobě, může tak s výjimkou převodu obchodního závodu učinit se souhlasem autora díla.⁶⁷ Jestliže si strany ne zvolily jiné ujednání a zaměstnancův právní vztah k zaměstnavateli skončí před dokončením díla, zákon konstruuje vyvratitelnou právní domněnku, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého díla. Obdobnou vyvratitelnou domněnku pro případ, že si strany ne zvolí jiné smluvní ujednání, zákon obsahuje pro majetková práva k zaměstnaneckému dílu, kdy „*se má za to, že autor svolil ke zveřejněním úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo pod svým jménem*“. Autorova osobnostní práva a právo požadovat udělení licence, nevykonává-li zaměstnavatel bez závažného důvodu vůbec či nedostatečně

⁶⁵ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 498.

⁶⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ Lze říci, že se zde v porovnání s licencí postupník, tedy subjekt na kterého je výkon všech majetkových práv převáděn, dostává do výhodnějšího postavení – srov. *Právo IT – Práva k software na objednávku*. EPRAVO.CZ – *Váš průvodce právem – Sbírkou zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-it-prava-k-software-na-objednavku-111074.html>

majetková práva k zaměstnaneckému dílu, tímto však nejsou dotčena. Obdobně se postupuje také v situaci, kdy by měl zaměstnavatel důvodné obavy o včasné a řádné dokončení díla dle svých potřeb. Dojde-li ke smrti nebo zániku zaměstnavatele bez právního nástupce, přechází majetková práva k jím vytvořenému zaměstnaneckému dílu na autora, který nabývá oprávnění k jejich výkonu.⁶⁸

Software vytvářený v rámci pracovněprávních vztahů, který je považován za zaměstnanecké dílo, významně ovlivnila směrnice 91/250/EHS a dále současná směrnice 2009/24/ES: „*Software jako zaměstnanecké dílo lze definovat jako software vytvořený autorem ke splnění povinností plynoucích z pracovněprávního vztahu, k němuž je zaměstnavatel oprávněn vykonávat svým jménem a na svůj účet autorská majetková práva.*“ Zaměstnavatel získá práva vyplývající ze zaměstnaneckého díla v okamžiku jeho zachycení v objektivně vnímatelné podobě.⁶⁹ Počítačové programy a databáze se podle § 58 odst. 7 AutZ považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku. Zde však musí být splněna podmínka, že takováto díla nejsou kolektivními díly.⁷⁰ Lze si tedy představit situaci, kdy máme programátora v pracovněprávním vztahu v podobě pracovního poměru a vedle toho fyzickou osobu podnikající na základě živnostenského oprávnění, kteří vytvářejí software na objednávku. V obou případech půjde o zaměstnanecké dílo.⁷¹

3.5 Zákonná domněnka autorství

Zákon konstruuje v § 6 AutZ vyvratitelnou právní domněnku, podle které je autorem díla „*fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v seznamu předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem*“. Připouští se zde důkaz opaku. Neplatí to však, pokud by uvedený údaj byl v rozporu s jiným takto uvedeným údajem.⁷² Zákonná vyvratitelná domněnka se vztahuje na situace, kdy je použito buďto pravé jméno,

⁶⁸ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 112.

⁷⁰ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 113.

⁷² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

nebo autorem přijatý pseudonym, s tím že takovýto pseudonym ale nesmí vzbudit pochybnosti o autorství díla. Tato zákonná domněnka autorství je významná z hlediska posuzování důkazní situace v konkrétních případech.⁷³

3.6 Anonym a pseudonym

Autor má podle § 7 AutZ právo se rozhodnout, pod jakým jménem bude své dílo publikovat. Může vystupovat také anonymně nebo si zvolit takzvaný pseudonym. V prvním případě bude dílo prezentovat bez udání svého jména a půjde o dílo anonymní. Ve druhém případě pak bude autor vystupovat pod krycím jménem nebo jím zvolenou uměleckou značkou a půjde o dílo pseudonymní. Pravou totožnost autora není v obou případech dovoleno bez jeho souhlasu prozradit. Do doby, nežli se autor anonymního nebo pseudonymního díla veřejně prohlásí za autora, zastupuje ho na jeho účet, ale vlastním jménem osoba, která dílo zveřejnila.⁷⁴

3.7 Autorská práva

V České republice platný AutZ je založen na principu „*neformálnosti vzniku autorského díla*“. Pro získání autorského práva tedy nemusíme provádět registraci nebo přihlášení autorského díla. Autorská práva dle tohoto zákona vznikají okamžikem vyjádření díla v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě. Dalším významným prvkem je nezávislost autorských práv autora díla na hmotném substrátu takového díla. V rámci AutZ totiž dochází k rozlišení autorských práv představujících nehmotný statek a vlastnických práv, která lze označit jako hmotný substrát (hmotný nosič) autorského díla.⁷⁵ V případě, že dojde k zničení věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nedochází dle § 9 odst. 2 AutZ zároveň k zániku autorských práv k dílu. Právo autorské dle § 10 AutZ „*zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková*“.⁷⁶ Jedná se o dualistickou koncepci, kterou

⁷³ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 93.

⁷⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 45.

⁷⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

zavedl AutZ v prosinci roku 2000 a výlučnost práv spočívá v jejich oddělitelnosti a samostatnosti.⁷⁷

„*Monistické prvky*“ byly však zachovány zejména ve vztahu k „*nepřevoditelnosti majetkových autorských práv inter vivos* a z toho důvodu lze říci, že AutZ vychází spíše z takzvaného „*kontinentálního quasidualistického pojetí*“.^{78, 79} (Viz další výklad v podkapitole Majetková práva.)

3.8 Osobnostní práva

Osobnostních práv se autor nemůže vzdát a jsou nepřevoditelná. AutZ obsahuje jejich taxativní (úplný) výčet. „*Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.*“⁸⁰ Pod tím si lze u počítačového softwaru představit například jeho uvedení na trh formou určité licence.⁸¹ Mezi další osobnostní práva pak lze zařadit právo autora osobovat si autorství při zveřejnění díla „*včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla*“.⁸² Právo na nedotknutelnost díla pak znamená právo autora udělit souhlas se změnou nebo jiným zásahem do jeho díla, což by u počítačového softwaru znamenalo mimo jiné možnost zásahu do zdrojového kódu. Takto provedený zásah však nesmí snižovat hodnotu díla. V případě smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu. Autorské dílo může být užíváno jen takovým způsobem, který nesnižuje jeho hodnotu. Autor musí být, je-li to obvyklé a nejedná-li se o dílo anonymní, i po své smrti uveden u autorského díla, ale „*u softwaru to obvyklé není*“.⁸³ Takovýchto práv se může v případě zániku majetkových práv domáhat jakákoliv „*osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce*“.⁸⁴ S ochranou autora, kterou zajišťuje AutZ, nelze zaměňovat

⁷⁷ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 46.

⁷⁸ Mezi živými.

⁷⁹ Advokátní deník. *Novinky ze světa advokacie* [online]. Copyright ©, 2012, č. 4. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_04_2012_web.pdf, str. 65.

⁸⁰ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 41.

⁸² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 41.

⁸⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ochranu všeobecných osobnostních práv dle § 81 ObčZ a násl. Tuto ochranu lze uplatnit souběžně, ale také nezávisle na ochraně poskytované AutZ. Jestliže účinky zásahu budou směřovat vůči vlastnosti autora vyjadřovat se uměleckým či vědeckým tvůrčím způsobem, popř. vůči dílu jako výsledku jeho tvůrčí činnosti, bude se jednat o autorskopravní ochranu. Pokud by se však jednalo o účinky, které by směřovaly do obecné sféry osobnosti autora a narušovaly jeho čest a vážnost, resp. dobré jméno či dobrou pověst, bude se jednat o ochranu občanskopravní.⁸⁵

3.9 Majetková práva

Majetková práva jsou práva „*spojená s majetkovými dispozicemi*“, která nejsou převoditelná, nelze se jich vzdát a není možné je vyjma „*exekuce pohledávky z licencování*“ (například u počítačového softwaru) postihnout výkonem rozhodnutí. Lze však se souhlasem autora převést jejich výkon.⁸⁶

Nepřevoditelnost majetkových autorských práv je třeba chápat tak, že je v kontinentálním pojetí autorských práv, do kterého lze zařadit také Českou republiku, nelze převést „*translativně*“⁸⁷, což se odvíjí od „*principu nezcizitelnosti autorských práv*“. Do jisté míry to však kompenzuje možnost autorská práva převést konstitutivně, tedy například využitím licenční nebo podlicenční smlouvy, o kterých je blíže pojednáno dále v této práci.⁸⁸

Pokud by však přesto někdo učinil „*právní úkon, jehož předmětem (nebo důsledkem) je (pravý či translativní) převod autorského práva (či díla)*“, jednalo by se podle AutZ o neplatný právní úkon, a to pro rozpor se zákonem.⁸⁹ Takové právní jednání by však mělo být dle § 555 ObčZ posuzováno „*podle svého obsahu*“, a nikoliv dle toho, jakým způsobem je označeno. Rovněž je třeba na právní jednání dle § 574 ObčZ „*spíše hledět jako na platné než jako na neplatné*“.⁹⁰

⁸⁵ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 145.

⁸⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 42.

⁸⁷ Úplným převodem.

⁸⁸ *Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice* epravo.cz. [online]. © EPRAVO.CZ, 1999. [cit. 06.02.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-neprevoditelnosti-majetkovych-autorskych-prav-v-ceske-republice-100478.html>

⁸⁹ Advokátní deník. *Novinky ze světa advokacie* [online]. Copyright ©, 2012, č. 4. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_04_2012_web.pdf, str. 65.

⁹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud zákon nestanoví jinak, trvají majetková práva dle § 27 odst. 1 AutZ „*po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti*“. Výjimkou jsou případy díla anonymního a pseudonymního, u nichž majetková práva „*trvají 70 let od oprávněného zveřejnění díla*“. Z toho jsou pak v AutZ zahrnuty ovšem ještě další specifické výjimky. Pokud se jedná o dílo, které vytvořilo více spoluautorů, pak se doba, po kterou trvají majetková práva, počítá až od smrti spoluautora, který ostatní spoluautory přežil.⁹¹ V případě zániku firmy, která jménem autora vykonávala majetková práva, neměla právního nástupce a rovněž nedošlo k převodu výkonu práv na jinou osobu, přechází výkon autorských práv zpět na autora.⁹² Základním majetkovým právem uvedeným v § 12 odst. 1 AutZ je právo autora „*své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva*“. Jestliže se autor rozhodne poskytnout jiné osobě oprávnění k výkonu těchto práv, vzniká mu povinnost strpět zásah jiné osoby do jeho práva dílo užít, a to v rozsahu, který vyplývá ze smlouvy sjednané mezi stranami.⁹³ Demonstrativní neboli příkladný výčet způsobů užití je obsažen v § 12 odst. 4 AutZ.⁹⁴ V následujících ustanoveních AutZ postupně vymezuje v zákoně obsažené způsoby užití díla, jakými jsou jeho rozmnožování, rozšiřování, pronájem, půjčování, vystavování a sdělování veřejnosti.

Rozmnožováním díla se dle § 13 odst. 1 AutZ „*rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmikoli prostředky a v jakékoli formě*“. Následující odstavec vzápětí doplňuje, že se dílo může rozmnožovat mimo jiné také ve formě elektronické, která zahrnuje analogové i digitální vyjádření. AutZ v § 66 odst. 2 dále rozvádí, že se za rozmnožování v případě počítačového programu považuje také „*zhotovení rozmnoženiny, je-li nezbytná k zavedení a uložení počítačového programu do paměti počítače, jakož i pro jeho zobrazení, provoz a přenos*“.⁹⁵ Rozmnožování zahrnuje takové varianty konání, kde dochází k tvorbě „*jedné nebo více kopií* –

⁹¹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 42.

⁹³ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 42.

⁹⁵ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

rozmnoženin originálu autorského díla“. Příkladem by zde mohlo být uložení chráněného díla (počítačového softwaru) na datový nosič, a to pak i za situace, kdy by takové uložení bylo pouze dočasné.⁹⁶

Rozšiřováním originálu nebo také rozmnoženiny díla je dle § 14 odst. 1 AutZ myšleno „*zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem*“.⁹⁷ Zde je však na místě podotknout, že za zpřístupnění díla v hmotné podobě se bude v oblasti počítačových programů zpravidla považovat prodej tzv. „*krabicovým způsobem*“, kdy dochází k zakoupení datového nosiče (například DVD) spolu s dalšími instruktážními materiály nebo doplňky. V rámci této operace zde mimo uzavření smlouvy dochází rovněž k udělení podlicence.⁹⁸ Pakliže by dílo nebylo poskytnuto v hmotné podobě, již se nebude jednat o „*výkon výlučného autorského práva na rozšiřování originálu či rozmnoženiny díla, ale zpravidla o jiné způsoby užití díla*“. Stejně tak pokud by došlo k tzv. „*sdělování díla veřejnosti na vyžádání*“ s využitím počítačových sítí, nepůjde ani v tomto případě o rozšiřování díla ve smyslu § 14 odst. 1 AutZ. Z rozšiřování díla však existuje výjimka, tzv. „*vyčerpání práva*“, obsažená v kogentním ustanovení odst. 2 téhož paragrafu. Zmíněné ustanovení říká, že nabyvatel originálu či rozmnoženiny díla je (pokud se na jeho straně jedná o první oprávněné nabytí „*prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva*“⁹⁹) rovněž dále jakýmkoliv způsobem a za jakýmkoliv účelem oprávněn takovouto rozmnoženinu dále rozšiřovat. V tomto případě však musí z jeho strany být brán ohled na výlučná osobnostní práva, protože zde již nedochází k jejich vyčerpání. Jedná se zde o „*vyvážení vzájemného poměru mezi ústavně zaručeným právem na ochranu vlastnictví (čl. 11 LZPS) a rovněž ústavně zaručeným právem k výsledkům tvůrčí duševní činnosti (čl. 34 LZPS)*“. Soudní dvůr Evropské unie na základě výkladu v této práci již zmíněné směrnice 2009/24/ES ale dovodil, že v případě, kdy se bude jednat o počítačové programy, pak se namísto hmotného nosiče (prostřednictvím kterého došlo poprvé v rámci členského státu Evropské unie, popř. státu tvořícího Evropský hospodářský prostor k převodu rozmnoženiny) bude

⁹⁶ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 502.

⁹⁷ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 502.

⁹⁹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

vyčerpání práva na jejich rozšiřování vázat na licenci k užívání dané konkrétní rozmnoženiny. Dochází zde rovněž k pokrytí situace, kdy dojde za využití počítačové sítě (například internet) a současného souhlasu ze strany majitele výlučných autorských práv k úplatnému i bezúplatnému poskytnutí „časově neomezené licence“ k užití počítačového programu, ale stále v rámci členského státu Evropské unie, popř. státu tvořícího Evropský hospodářský prostor. V tomto případě tedy dochází k vyčerpání „práva na rozšiřování rozmnoženiny počítačového programu“.¹⁰⁰

Pojem pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla je v § 15 AutZ vymezen jako „zprístupňování díla ve hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou“. Doba určitá zde v případě pronájmu představuje časové omezení, jehož délku si strany sjednají. Důležitý je pak hospodářský nebo obchodní prospěch plynoucí z poskytnutí ať už rozmnoženiny, nebo originálu díla.¹⁰¹ Pod výkon práva na pronájem díla však nelze zařadit pronajmutí rozmnoženiny nebo originálu díla prostřednictvím kterého není možné dílo objektivně zpřístupnit. Jestliže by se tedy jednalo o zakódovaný počítačový software, pak k výkonu práva dílo užít dochází až v momentě „poskytnutí příslušných pomůcek či informací (například kódu)“, kdy teprve dojde k „zprístupnění díla“. Stejně tak by se nejednalo o výkon práva na pronájem ve smyslu § 15 AutZ, pokud by absentovalo předání „hmotného nosiče díla“, které je od novely AutZ z roku 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.) vyžadováno. Zde by se dalo jedině hovořit zpravidla o jiném způsobu užití díla. U práva na pronájem nedochází k jeho vyčerpání a měl by tak na straně pronajímatele být obstarán u každého pronájmu souhlas autora díla.¹⁰²

U půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla dle § 16 AutZ se bude jednat o zpřístupnění díla ve hmotné podobě, obdobně jako tomu je u pronájmu dle §15 AutZ, a to na dobu určitou, ale s tím rozdílem, že z takového poskytnutí již nebude vyplývat žádný přímý nebo nepřímý hospodářský či obchodní prospěch.¹⁰³

¹⁰⁰ TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 189 a násl.

¹⁰¹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 201 a násl.

¹⁰³ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Půjčovat dílo může jeho autor, ale také se může jednat o nabyvatele licence nebo osobu vykonávající majetková práva autora.¹⁰⁴ Z hlediska unijního práva je v tomto ohledu významná směrnice 2006/115/ES a její čl. 2 odst. 1 písm. b), který lze vyložit tak, že zahrnuje půjčování děl v digitální podobě umístěných na serveru veřejné knihovny, ze které si uživatel vypůjčí digitální rozmnoženinu tím, že provede její stažení na svůj počítač. Je zde však omezena doba výpůjčky a také její množství tím způsobem, že lze po vypůjčení stáhnout pouze jednu rozmnoženinu a po uplynutí doby takové výpůjčky již uživatel rozmnoženinu nemůže dále užívat. K vypůjčení dochází opět v kontrastu s pronájmem prostřednictvím zařízení přístupného veřejnosti, které mohou kromě provozoven podnikatelů, obdobných prostor poskytujících výpůjčky na nevýdělečném základě nebo mechanických samoobslužných zařízení představovat také tzv. „virtuální provozovny“, které jsou přístupné například prostřednictvím internetu. Přesnější definici zařízení nabízí opět směrnice 2006/115/ES, podle níž se jedná o „veškeré prostory přístupné dle své povahy či dle určení provozovatele individuálně neurčenému okruhu osob“.¹⁰⁵

Vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla probíhá podle § 17 AutZ opět jeho zpřístupněním v hmotné podobě. O vystavování se bude jednat, pokud je umožněno originál díla nebo jeho rozmnoženinu zhlédnout či jinak vnímat. Může se jednat o díla fotografická, výtvarná, architektonická, urbanistická, kartografická anebo díla užitého umění.¹⁰⁶ O vystavování se nebude jednat v případě, kdy by došlo k zpřístupnění díla podle § 18 odst. 2 AutZ. Stejně tak se podle stejného ustanovení nebude jednat o vystavení, nýbrž o zpřístupnění díla veřejnosti, pokud dojde k zobrazení díla prostřednictvím internetu.¹⁰⁷

Sdělováním díla veřejnosti je dle § 18 odst. 1 AutZ myšleno „zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově“. Jedná se zde nicméně pouze o demonstrativní (příkladný) výčet. Dále AutZ v § 18 odst. 2 přistupuje k rozšíření vymezení daného pojmu z hlediska zpřístupňování díla prostřednictvím počítačové sítě (například internet) nebo jiné obdobné sítě. Samotné provozování serveru ve smyslu poskytování služeb připojení

¹⁰⁴ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 54.

¹⁰⁵ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 208 a násl.

¹⁰⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0058-1, str. 51.

k internetu, kdy se na daném zařízení umožňujícím nebo zajišťujícím takové sdělování budou autorská díla nacházet, již sdělováním díla veřejnosti není.^{108, 109} O výkon autorského práva „*sdělování díla veřejnosti na vyžádání*“ se nebude jednat, ani pokud by došlo k pouhému prohlédnutí webových stránek („*browsing*“), popřípadě jiného obsahu, když by byly tyto stránky zpřístupněny přes počítačovou síť. A to ani za situace, kdy by došlo k zamezení takového přístupu s využitím technických prostředků. Zde by se dalo hovořit pouze o vytvoření dočasné rozmnoženiny díla ve smyslu § 13 AutZ, která by byla uložena v operační paměti daného počítače za účelem rychlejšího načtení dané webové stránky při jejím opětovném vyžádání ze strany webového prohlížeče v budoucnu („*caching*“). Jestliže by však někdo umístil na webovou stránku prostřednictvím webového serveru nějaké autorské dílo, již by se jednalo o případ, kdy dochází ke sdělování díla veřejnosti na vyžádání. Příkladem může být fotografie v pozadí webové prezentace nebo hudební dílo, které se automaticky přehraje po načtení stránky. Pokud bychom měli rozdělit sdělování díla do jednotlivých fází daného procesu, které v sobě z hlediska povahy sdělování díla obsahuje, byly by to emise (vyslání), transmise (přenos) a recepce (příjem). Pro emisi je významné to, že se jedná o dílo v nehmotné podobě. Transmise pak nevytyčuje větší nároky a jedná se tak o jakýkoliv druh přenosu, ať již s využitím, nebo bez využití „*technických přenosových prostředků*“. V případě pojmu veřejnost se jedná o „*zákonný konstitutivní znak výlučného majetkového autorského práva na sdělování díla*“. Nemělo by docházet k záměně pojmů „*sdělování díla veřejnosti*“ a „*sdělování díla veřejnosti na veřejně přístupných místech*“, protože se jedná o odlišné legislativní pojmy s různým významem, přičemž druhý zmíněný je podkategorií pojmu prvního.¹¹⁰

3.10 Omezení autorského práva

Kromě již výše zmíněného zaměstnaneckého díla existuje zvláštní režim práv k počítačovému softwaru, který vytvořil student „*ke splnění školních nebo studijních povinností*“. V této situaci má daná „*škola, nebo školské či vzdělávací*

¹⁰⁸ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 506.

¹¹⁰ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 217 a násl.

zařízení“ právo na to, aby mohla s autorem uzavřít licenční smlouvu, a to za obvyklých podmínek. Jestliže by student bez závažného důvodu odepíral uzavření licenční smlouvy, může být jeho chybějící projev vůle nahrazen soudem. Důležité je však zmínit, že ustanovení obsažená v § 35 AutZ se nepoužijí v souvislosti s počítačovým programem, neboť na něj se daný paragraf nevztahuje.^{111, 112}

3.11 Volná užití a bezúplatná zákonná licence

Volná užití jsou upravena v § 30 AutZ, který v prvním odstavci obsahuje negativní vymezení toho, co podle zákona není považováno za „užití pro osobní potřebu fyzické osoby“. Jedná se, pokud zákon nestanoví jinak, konkrétně o situace, kdy není účelem dosáhnout ať již přímého, nebo nepřímého obchodního prospěchu. Osobní potřebou je pak zde míněno „užití díla v soukromí uživatele, a to v souladu s osobnostním právem na ochranu soukromí člověka a v rámci výkonu tohoto osobnostního práva“. Dále je v § 30 odst. 2 AutZ doplněno další negativní vymezení, a to že se nejedná o zásah do autorských práv v případě, kdy dojde k zhotovení záznamu, rozmnoženiny nebo napodobeniny díla pro osobní potřebu. Počítačový software ovšem představuje absolutní výjimku, neboť podle § 30 odst. 3 AutZ obdobně jako elektronické databáze nespadá pod tzv. volné užití a nelze si tedy pro osobní potřebu pořizovat jeho rozmnoženiny. Uvedená výjimka vychází ze směrnice 2009/24/ES a vztahuje se na všechny druhy počítačového softwaru. Jestliže by tedy došlo k užití počítačového softwaru „pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby“, jednalo by se o užití díla dle AutZ. Záměrem je předejít vzniku újmy na oprávněných osobních nebo majetkových zájmech autora. Můžeme zde spatřit rozdíl oproti filmům nebo hudbě, u kterých lze pro osobní potřebu rozmnoženinu díla pořídit, a to za předpokladu splnění podmínky, že takovéto pořízení rozmnoženiny nebude v rozporu s užitím díla běžným způsobem a zároveň nedojde k nepřiměřenému dotčení oprávněných zájmů autora.^{113, 114, 115}

¹¹¹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹¹² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 43.

¹¹³ Tamtéž, str. 43 a násl.

¹¹⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 388 a násl.

Právní úprava týkající se bezúplatné zákonné licence zahrnutá v AutZ obsahuje omezení rozsahu práv jak na straně autora počítačového programu, tak na straně vykonavatele majetkových práv, který si k danému softwaru pořizuje licenci.¹¹⁶ Jako důvody zákonných omezení autorského práva u počítačových programů podle účelu v souladu s úpravou unijního práva lze dovodit omezení za účelem „běžného provozu počítačového programu, pořízení záložní rozmnoženiny počítačového programu a dosažení interoperability nezávisle vytvořeného programu“. Konkrétně ustanovení § 66 odst. 1 AutZ, které bylo doplněno podle unijního práva, omezuje rozsah práv autora tím způsobem, že na straně oprávněného uživatele rozmnoženiny počítačového programu v uvedených situacích nedochází k zásahu do jeho autorských práv.¹¹⁷ Jedná se o případy „běžného provozu softwaru“, kdy může oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačový software rozmnožit, přeložit, upravit, zpracovat či jinak změnit, a to v případě, kdy je to nezbytné k využití takové rozmnoženiny nebo zavedení a provozu počítačového programu. Dále se jedná o situace, kdy je v daném počítačovém softwaru potřeba opravit nějaké chyby. V neposlední řadě se jedná také o „zkoumání podstaty funkčnosti“ počítačového programu, kde je buďto uživatel, nebo osoba, kterou tím pověří, oprávněna „zkoumat, studovat, nebo zkoušet“ funkcionalitu¹¹⁸ počítačového softwaru s cílem zjistit principy a myšlenky, na kterých je kterýkoliv prvek takového softwaru založen (tzv. „black box analýza“). Zmiňované ustanovení § 66 odst. 1 AutZ pamatuje také na „dosažení interoperability s dalším softwarem“. Pokud by tedy oprávněná osoba (uživatel licence) nebo jí pověřený programátor upravili část zdrojového kódu počítačového programu za účelem vzájemného propojení s jiným softwarem, jde o postup v souladu se zákonem. Mezi prostředky technické ochrany zdrojového kódu může v praxi docházet například k jeho šifrování při kompilaci nebo i jinému obdobnému způsobu zabezpečení. Zde se tedy nabízí otázka dekompilace (zpětného inženýrství) bez souhlasu ze strany nositele autorských práv. Proces dekompilace by měl být „nezbytný a odůvodněný“. K naplnění tohoto požadavku nedojde v případě, když se uživatel nejprve neobrátil na výrobce počítačového

¹¹⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 44.

¹¹⁷ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 724 a násl.

¹¹⁸ Tj. „základní vlastnost každého softwaru, která zakládá jeho užitečnost“, viz GALAJDOVÁ, Dominika a ZIBNER, Jan. Nedostatky autorskoprávní ochrany počítačového programu. *Právní rozhledy*. 2018, roč. 26, č. 22, s. 784-789. ISSN 1210-6410.

softwaru, ale přikročí rovnou k samotné dekompilaci. Stejně tak podle § 66 odst. 4 AutZ nesmí v průběhu úpravy dojít k poskytnutí informace jiným osobám, nebude-li to vyloženě nezbytné k dosažení interoperability a pokud by hrozilo, že dojde k jejich zneužití za účelem vývoje nebo zhotovení, popř. k obchodnímu využití u jiného podobného softwaru nebo jinému jednání, které by ohrožovalo nebo porušovalo autorská práva. Jestliže autor využil pro svůj počítačový program technické prostředky ochrany, je povinen takovýto počítačový program zpřístupnit oprávněnému uživateli v rozsahu podle § 66 odst. 1 AutZ a navíc je povinen uvést jména a adresy osoby, na kterou se může oprávněný uživatel v dané věci obrátit. Ustanovení AutZ týkající se dekompilací nebo ostatních omezení autorských práv dle § 66 AutZ jsou kogentní a nelze je tak odlišným ujednáním stran ve smlouvě vyloučit.^{119, 120} K procesu dekompilace, jehož výsledkem je získání zdrojového kódu ze strojového kódu, a obecně ke všem výjimkám omezení autorských práv k počítačovým programům lze přistoupit až při splnění takzvaného „*třístupňového testu*“, který je obsažen v § 29 odst. 1 AutZ a lze o něm hovořit jako o jakési „*materiální podmínce bezesmluvního užití díla*“. Dovoluje pouze taková bezesmluvní užití, která stanovuje zákon a která zároveň „*nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla*“ nebo jimi nejsou „*nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autorů*“. Dále zákon v odst. 2 uvedeného paragrafu stanovuje taxativní výčet zákonných licencí formou výjimek z jinak platného požadavku na předchozí zveřejnění díla.¹²¹ Mezi omezení autorských práv dle § 66 odst. 3 AutZ patří také „*pronájem nebo půjčování rozmnoženiny počítačového programu, kde samotný program není podstatným předmětem pronájmu nebo půjčování*“. Pokud si tedy zapůjčíme mobilní telefon nebo automobil, které mají v sobě nainstalovanou určitou verzi firmwaru, nejedná se o podstatný předmět pronájmu nebo půjčení. Pokud bychom si však pořídili počítačový software za účelem jeho dalšího převodu (například udělení licence), již by se podle § 66 odst. 6 AutZ nejednalo o zákonem přípustné omezení autorského práva.¹²² Oprávněným uživatelem je osoba oprávněná užit počítačový software. Tento pojem je vymezen v § 66 odst. 6 AutZ jako „*oprávněný nabyvatel rozmnoženiny počítačového programu, který má*

¹¹⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 44.

¹²⁰ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 383 a násl.

¹²² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 46.

vlastnické či jiné právo k rozmnoženině počítačového programu, a to za účelem jejího využití, nikoli za účelem jejího dalšího převodu, dále oprávněný nabyvatel licence nebo jiná osoba oprávněná užívat rozmnoženinu počítačového programu“. Může se jím stát buďto ze zákona, nebo na základě souhlasu majitele autorských práv.^{123, 124}

Nelze opomenout rovněž takzvanou úřední licenci, která je upravena v § 34 AutZ. Na jejím základě lze počítačový software využít „*v odůvodněné míře*“, a to vždy „*na základě zákona pro účely veřejné bezpečnosti, pro soudní nebo správní řízení nebo k jinému účelu*“. Dále do práva autora počítačového softwaru dle § 38a AutZ odst. 1 nezasahuje ten, kdo si pořizuje dočasnou rozmnoženinu díla. Podmínkou je, aby jediným účelem bylo umožnění přenést dílo prostřednictvím počítačové nebo jiné obdobné sítě nebo „*oprávněné užití díla*“.¹²⁵

¹²³ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 732 a násl.

¹²⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁵ Tamtéž.

4 Ochrana počítačového softwaru

Počítačový software nepožíval zpočátku od roku 1951, kdy došlo k uvedení prvního sériově vyráběného počítače v USA, žádné ochrany, protože byl nedílnou součástí počítačového hardwaru. Změna přišla až v 70. letech, kdy společnost IBM provedla jeho oddělení. Následně byla počítačovým programům přiznána ochrana jako literárním dílům a byly podřízeny Bernské úmluvě.¹²⁶ Původně však byla pro počítačové programy Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO) v roce 1978 navrhována také ochrana „*sui generis*“. Rozhodující však byl rok 1985, protože tehdy zaujaly WIPO a UNESCO stanovisko, kterým se přiklonily k ochraně autorskoprávní. Následně došlo k přijetí směrnice 2009/24/ES, která je podrobněji rozebrána dále v této práci.¹²⁷

4.1 Ochrana počítačového softwaru autorským právem

V České republice došlo k zahrnutí počítačových programů pod ochranu autorským právem teprve v roce 1990 v autorském zákoně č. 89/1990 Sb., kdy tento zákon novelizoval původní autorský zákon č. 35/1965 Sb. Zákonem č. 86/1996 Sb. pak proběhla „*asimilace*“ počítačového programu k literárním dílům. V dřívější právní úpravě se totiž vyskytovaly určité problémy při aplikaci některých ustanovení, a to z toho důvodu, že tato právní úprava byla primárně tvořena pro jiná díla než počítačové programy. Navíc zde nedotknutelnost, kterou dílo požívalo, neumožnila v počítačovém programu opravit ani zjevné chyby. Komplikované bylo rovněž posuzování pojmových znaků, jako jsou „*originálnost a statistická jedinečnost*“. Dalším problémům se nevyhnula ani zaměstnanecká díla, neboť k počítačovým programům vytvořeným v rámci pracovního poměru si musel zaměstnavatel od zaměstnance (autora) vyžádat souhlas s jeho užitím, a to v každém jednotlivém případě. Popsané problémy postupně odstranil až několikrát novelizovaný AutZ.^{128, 129}

¹²⁶ JANSA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 34 a násl.

¹²⁷ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 175.

¹²⁸ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 44 a násl.

¹²⁹ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 715 a násl.

4.2 Právní nároky autora počítačového softwaru

Jestliže by došlo k porušení nebo jen ohrožení (potenciálnímu porušení) práv autora počítačového programu, má autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasazeno, nebo jemuž takovýto zásah hrozil, možnost domáhat se svých práv prostřednictvím žaloby.¹³⁰ „Rušitelem“ je osoba, „*kteřá svým jednáním na vlastní odpovědnost naplní znaky skutkové podstaty reprobovaného jednání podle autorského zákona*“. Za „*ohrozitele*“ by se považovala osoba, „*kteřá svým jednáním způsobuje nebezpečí porušení autorského práva*“. Demonstrativní výčet nároků, kterých se může autor dovolávat, je uveden v § 40 AutZ, který má povahu jakési generální klauzule. Prvním z nich je určovací nárok autora na určení jeho autorství (uznání autorského práva). Druhým z nároků je nárok zdržovací (zápůrčí), aby se ti, kteří zasahují do práv autora, zdrželi svého konání. Podmínkou uplatnění nároku je v tomto případě trvající zásah nebo zásah, který reálně hrozí. Třetím nárokem je nárok informační spočívající v nároku autora domáhat se mimo jiné „*sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití*“ svého díla, a to včetně totožnosti na této činnosti participujících osob. Čtvrtým z nároků autora je nárok odstraňovací (restituční), který spočívá v odstranění neoprávněného zásahu do práv autora a obnově do právního stavu, který zde byl před neoprávněným porušením. Nárok v tomto případě nelze uplatnit, pokud by došlo k pouhému ohrožení práv autora. Je zde ale pro uplatnění nároku podmínka trvajících následků porušení, a to i v případě, kdy by samotné porušení jako takové již netrvalo. Pátým nárokem je nárok na přiměřené zadostiučinění (satisfakční nárok), podle něhož se autor může domáhat přiměřeného zadostiučinění za jemu způsobenou nemajetkovou újmu, a to pak zpravidla ve formě omluvy (morální zadostiučinění), nebo pokud by to nebylo dostačující, zadostiučiněním v penězích (materiální zadostiučinění). Šestým nárokem je zvláštní zdržovací (zápůrčí) nárok autora jakožto možnost autora domáhat se „*zákazu poskytování služby*“, která by byla využívána k porušování nebo ohrožování autorova práva. Tento nárok byl převzat ze směrnice 2001/29/ES a směřuje vůči jiným osobám, které právo Evropské unie označuje jako „*zprostředkovatele*“ zásahu do práv autora. Nejedná se tedy o nárok vůči „*ohrožiteli*“ nebo „*rušiteli*“ autorského práva. Autorskoprávní závazek zde vzniká ex lege (ze zákona) „*v důsledku objektivního postavení těchto osob*“ a nejedná se

¹³⁰ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 27 a násl.

tudíž o „*závazek deliktní (ani kvazideliktní) povahy*“. Právní úprava již zmíněné směrnice 2001/29/ES cílila na to, že poskytovatelé služeb (ale nikoliv výlučně poskytovatelé služeb informační společnosti) zde mohou mít zpravidla nejlepší možnosti, jak zamezit ohrožení nebo porušení autorského práva. Žalovanému „*zprostředkovateli*“ lze uložit pouze povinnost nekonat, což lze chápat jako povinnost dále neposkytovat danou službu nebo ji alespoň neposkytovat v určitém konkrétním rozsahu, a to pouze v případě, kdy její poskytování dále trvá nebo hrozí. „*Zprostředkovatelem*“ zde může být také poskytovatel připojení k internetu nebo hostingových služeb za předpokladu, že v důsledku toho je zpřístupněna určitá webová stránka, jejímž prostřednictvím lze přistupovat k autorskému dílu, a to bez souhlasu jeho autora. Na druhou stranu po takovém „*zprostředkovateli*“ ale nelze požadovat, aby „*při plnění své zdržovací povinnosti*“ vykonával nad svými zákazníky soustavný a obecný dohled, který by spočíval v analýze přenášených dat a ukládání informací o tzv. IP adresách, ze kterých byl obsah neoprávněně šířen. Blíže tuto problematiku upravuje zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Namísto autora díla je dle § 41 AutZ oprávněna se s výjimkou nároků na určení autorství a nároku na „*poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu*“ domáhat zbylých v tomto odstavci zmíněných nároků „*osoba, která smluvně nabyla výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užít, nebo které je výkon tohoto oprávnění svěřen zákonem*“. Stejně tak se výlučných majetkových autorských práv může domáhat například dědic, kterým se může stát člověk, právnická osoba nebo stát. Autor má dále právo se u soudu na základě § 40 odst. 3 AutZ domáhat priznání uveřejnění rozsudku (publikační nárok), a to na náklady účastníka, který by ve sporu nebyl úspěšný. Kromě práva na náhradu škody a práva na vydání bezdůvodného obohacení, která se budou řídit ustanoveními ObčZ, se může autor domáhat toho, aby mu byl namísto skutečně ušlého zisku nahrazen ušlý zisk ve výši obvyklé odměny pro získání licence k autorskému dílu v době, kdy s ním bylo neoprávněně nakládáno. U bezdůvodného obohacení to je dvojnásobek obvyklé odměny na získání licence v době, kdy bylo neoprávněně nakládáno s dílem, aniž by takovouto licenci ten, kdo s uvedeným dílem nakládal, disponoval. Veškeré zmíněné nároky s výjimkou nároku satisfakčního z pohledu autorského práva vychází z principu „*objektivní povahy autorskoprávního deliktu*“, u něhož se nevyžaduje, ale ani nepředpokládá zavinění. Osobnostní autorská práva jsou nepromlčitelná a totéž se týká rovněž nároků (zvláštních práv) z daného práva vyplývajících. K promlčení dochází u

deliktních a kvazideliktních pohledávek, protože vycházejí z ochrany veškerých soukromých práv (jedná se soukromoprávní pohledávky), nikoliv tedy výlučně z autorského práva. Obdobně tomu je v situaci, kdy dochází k bezdůvodnému obohacení na základě zásahu do autorských práv, nebo v případech, kdy by došlo ke vzniku nějaké hmotné škody. Stejným způsobem se pak promlčuje „*právo na odčinění způsobené nemajetkové újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění*“. V § 611 ObčZ stanovuje, že se promlčují „*všechna majetková práva s výjimkou případů stanovených zákonem*“. Pokud zákon nestanoví jinak, činí promlčecí lhůta u těchto soukromoprávních nároků tři roky v případě obecné subjektivní promlčecí lhůty dle § 629 odst. 1 ObčZ a deset let v případě lhůty objektivní. Věcně příslušné k projednání sporů vyplývajících z práva duševního vlastnictví jsou v prvním stupni dle § 9 odst. 2 písm. g) OSŘ krajské soudy. Místní příslušnost pak dle § 84 OSŘ připadá na obecný soud účastníka řízení, vůči kterému jsou směřovány nároky.^{131, 132, 133, 134}

4.3 Nebezpečí vyvolání záměny

AutZ v § 45 obsahuje úpravu zvláštního autorskoprávního deliktu nebezpečí vyvolání záměny v případě, kdy někdo použije pro své dílo název nebo vnější úpravu, které již byly v souladu s právem použity v jiném díle téhož druhu, a to za předpokladu, že by takové použití bylo způsobilé vyvolat nebezpečí záměny obou děl. Jedná se o delikt objektivní povahy, tzn. bez ohledu na zavinění. Není zde podstatné, jestli půjde v daném případě o jednání v rámci tzv. hospodářské soutěže nebo nikoliv. Stejně tak není zásadní, jestli půjde o jednání, které by bylo v rozporu s dobrými mravy soutěže. Obojí by se posuzovalo pouze při spáchání deliktu nekalé soutěže podle § 2976 a násl. ObčZ.^{135, 136} V praxi totiž dochází běžně k situacím, že v rámci konkurenčního boje a ve snaze o dosažení zisku dojde k napodobení hlavních principů a vlastností počítačového programu, které ho činí úspěšným

¹³¹ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7, str. 67 a násl.

¹³² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 492 a násl.

¹³⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁵ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁶ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 554 a násl.

a zajímavým pro uživatele. Kupříkladu lze zmínit tzv. „*look and feel*“, který spočívá ve způsobu prezentace počítačového programu jeho koncovým uživatelům včetně konkrétních případů jeho využití a způsobů komunikace s nimi. Souběžně s tím dojde k napodobení interního tvaru datových struktur a vytvoření nového počítačového programu, který na tom původním a jeho tržních úspěších parazituje. Jako příklad lze zmínit například počítačový program sloužící jako správce souborů (souborový manažer) pod názvem Norton Commander a jeho kopii s názvem Volkov Commander.¹³⁷

4.4 Počítačový software jako předmět ochrany

Počítačový program je dle § 65 odst. 1 AutZ v kombinaci s § 2 AutZ chráněn jako literární dílo, a to bez ohledu na formu jeho vyjádření. Z hlediska toho, kdy konkrétně dochází ke vzniku „*autorskoprávní ochrany*“, je však důležité, aby se jednalo alespoň o dílo původní, a již není vyžadováno, aby byl daný počítačový program „*jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora*“.^{138, 139} Další podmínkou, která musí být splněna, je pak objektivní vnímatelnost díla. Ochrana se vztahuje na počítačový program dokončený, ale také na jeho jednotlivé části a vývojové fáze v případě, že by se jednalo o části, které sice nejsou schopny samostatného provozování, ale při spojení s částmi ostatními tvoří funkční celek. Ochrana je počítačovému programu poskytována rovněž AutZ nadřazenou a v této práci již zmíněnou směrnicí 2009/24/ES (čl. 1) nebo mezinárodními úmluvami WCT (čl. 4) a TRIPS (čl. 10).^{140, 141}

Chráněny jsou podle § 65 odst. 1 rovněž přípravné koncepční materiály, kterými jsou například „*analýza a systémový design*“, s tím že je u těchto obdobně jako u jednotlivých vývojových fází počítačového programu nezbytné, aby splňovaly „*pojmové znaky díla podle AutZ*“, případně „*podmínku jejich tvůrčí původnosti*“. Dále by povaha takovýchto přípravných prací měla následně umožnit tvorbu počítačového programu. V případě, že by přípravné koncepční materiály

¹³⁷ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 494 a násl.

¹³⁸ DONÁT, Josef a Jan TOMÍŠEK. *Právo v síti: průvodce právem na internetu*. V Praze: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-610-4, str. 124.

¹³⁹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 35.

¹⁴¹ Tamtéž, str. 36 a násl.

nakonec k tvorbě funkčního počítačového programu nevedly, nespadají pod ochranu dle autorského práva. Ten, kdo vytvoří přípravné koncepční materiály, se ani nebude považovat za spoluautora počítačového softwaru podle autorského zákona. Významné je ve smyslu § 2 odst. 4 AutZ rovněž vyhodnocení toho, jestli je konkrétní počítačový software zpracováním takového přípravného materiálu nebo nikoliv, neboť v takové situaci by se jednalo o nezávislé dílo. Jestliže by před tvorbou počítačového softwaru vznikl projektový plán týkající se procesu vývoje a následně rovněž implementace výsledného řešení u zákazníka, potom i když na jeho tvorbě budou spolupracovat zaměstnanci dodavatelské firmy z oblasti informačních technologií a zaměstnanci zákazníka, nebude se zde s výjimkou situace, kdy by tento projektový plán obsahoval rovněž analýzu, jednat o přípravný koncepční materiál. Jak již bylo v této práci uvedeno, ochrany podle autorského práva nepožívá pouhá myšlenka a pouhé principy, na kterých by byl počítačový software založen. Pokud by tedy někdo měl zájem ochránit nápad na vývoj nového počítačového softwaru včetně funkcionality, ze které by se daný software skládal, je možné to učinit například prostřednictvím „*smlouvy o ochraně důvěrných informací*“. Tato smlouva by byla uzavřena se subjektem (například IT firmou), který má počítačový software vyvinout. Stejně tak se nevztahuje ochrana podle autorského práva na „*grafické uživatelské rozhraní*“, o čemž je ve vztahu k judikatuře Soudního dvora pojednáno dále v této práci. Autorskoprávní ochrana by se již vztahovala na ty součásti počítačového programu, které by do něj jeho autor implementoval, tedy jmenovitě například „*fotografie, databáze, originální texty či jiné chráněné prvky*“. Jako příklad lze uvést hudební podkres u počítačových her, který představuje audiovizuální autorské dílo. V praxi tedy lze jen doporučit, aby ve smlouvách týkajících se práv k počítačovému softwaru a jeho součástí byla zajištěna přítomnost odpovídajících ustanovení, a to jak na straně dodavatelů a zaměstnanců, tak u koncových zákazníků.^{142, 143}

4.5 Rozdělení počítačových programů

Na základě AutZ lze počítačové programy rozdělit do několika variant. Za první je to počítačový program jako dílo ve smyslu § 2 odst. 1 AutZ, tedy „*takový program*,

¹⁴² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 36 a násl.

¹⁴³ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 717.

který je statisticky jedinečným výsledkem autorovy tvůrčí činnosti“. Významná je zde tedy jedinečnost (neopakovatelnost) a takovýto počítačový program požívá autorskoprávní ochrany jako dílo literární dle § 65 odst. 1 AutZ. Za druhé jde o počítačový program jako „*nedílo*“, který by ale byl stále považován za dílo literární a byla by zde zachována původnost ve smyslu § 2 odst. 2 a § 65 odst. 1 AutZ. Nebyl by zde sice splněn „*pojmový znak jedinečnosti díla*“, ale přesto půjde o dílo, které požívá ochrany dle AutZ. Za třetí by se jednalo o počítačový program, který nesplňuje pojmové znaky jedinečnosti a původnosti výtvoru. Lze zde hovořit o jakémsi „*nevýtvoru*“, resp. výsledku „*autorskoprávně netvůrčí rutinní činnosti*“. Takový počítačový program již nelze považovat za autorské dílo a nevztahovala by se na něj ochrana podle AutZ.¹⁴⁴

4.6 Jedinečnost, původnost a objektivní vnímatelnost

Dříve z doktrinálního výkladu dovozovaný požadavek na jedinečnost autorského díla je nyní v § 2 odst. 1 AutZ obsažen výslovně. Absentuje však jeho vymezení, které je nezbytné nahradit zpravidla soudním nebo vědeckým výkladem. Autorskoprávní ochrana je pak, jak již bylo opakovaně zmíněno, poskytována vyjádření, a nikoliv myšlence. Nejvýznamnější rozdíl týkající se vyjadřování myšlenky u jedinečnosti a původnosti spočívá v tom, že „*pojetí jedinečnosti předpokládá novost*“.¹⁴⁵

Z hlediska původnosti ve smyslu § 2 odst. 2 AutZ by se u počítačového programu dalo hovořit o jakési originalitě, kdy na základě „*vlastní duševní činnosti*“ dochází na straně vývojáře k tvorbě počítačového softwaru. Vývojář však zpravidla vytváří počítačový software na základě zadání v rámci koncepčních materiálů, které mu jsou předloženy, a nepočítá se zde tedy principiálně s „*vlastní tvůrčí činností programátora*“. Za původní bychom nepovažovali zkopírovaný počítačový program v případě, kdy by došlo k pouhému vytvoření kopie jeho zdrojového kódu. Zákon u počítačového softwaru ovšem nepožaduje, aby měl „*individuální povahu*“, a současně připouští, že i jeho zdrojový kód „*může být velmi podobný*“.¹⁴⁶ Jak již bylo zmíněno, AutZ poskytuje ochranu počítačovým

¹⁴⁴ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0058-1, str. 39.

¹⁴⁵ PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-141-0, str. 47 a násl.

¹⁴⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 35 a násl.

programům za předpokladu, že jsou původní „v tom smyslu že jsou autorovým vlastním duševním výtvorem“, a to pak i tehdy, když nesplňují podmínku jedinečnosti. S výjimkou počítačových programů, které jsou jednoduché a zajišťují pouze rutinní činnosti, jako jsou různé kalkulace nebo například „výpočet plochy či obvodu jednoduchého obrazce“, se za dílo budou považovat všechny počítačové programy. Může tedy nastat situace, kdy budeme mít dva stejné a nezávisle na sobě vzniklé počítačové programy, které budou požívat ochrany dle AutZ.¹⁴⁷ Z hlediska původnosti, ale také jedinečnosti se tedy v praxi vychází z pojetí samotného počítačového programu. Za zásadní pro posouzení vzniku počítačového softwaru zpravidla požadujeme „strukturu a uspořádání programu“ a „způsob komunikace s uživatelem vyjádřený zobrazením na obrazovce a způsobem práce uživatele s programem“. V prvním případě jde zejména o to, jakým způsobem jsou organizována data, v jakém pořadí dochází k provádění příkazů a jakým způsobem jsou zvoleny algoritmy použité v rámci zdrojového kódu počítačového softwaru. V případě druhém pak jde o již výše zmíněný „look and feel“, tedy způsob prezentace počítačového softwaru koncovému uživateli, komunikace s ním skrze zobrazení počítačového softwaru na obrazovce počítače a následného vyhodnocení způsobu jeho využívání. Jestliže by se jednalo o převážně původní nebo nové části počítačového programu, lze je označit za „výsledek tvůrčí samostatné činnosti autora“. Způsob, jakým počítačový software komunikuje s jeho uživatelem, by však neměl být zaměňován s „vyjádřením uživatelského rozhraní“, které je sice určitým způsobem vnímáno uživatelem počítačového softwaru, ale zároveň může mít povahu jiného „duševního výtvoru“, odlišného od počítačového softwaru.^{148, 149}

Projevem objektivní vnímatelnosti počítačového softwaru je „jeho vyjádření ve zdrojovém kódu“. Autorskoprávní ochrana vzniká v okamžiku vytvoření zdrojového kódu části počítačového softwaru na straně programátora (autora). Tato část představuje jakýsi „dílní celek“ počítačového softwaru. Dále je dle zákona chráněn software také při jeho vyjádření prostřednictvím kódu

¹⁴⁷ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 45.

¹⁴⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 490 a násl.

¹⁴⁹ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 38 a násl.

strojového, který je uživatelem vnímatelný jako zobrazení finálního výstupu počítačového softwaru.¹⁵⁰

4.7 Licence a licenční podmínky

Licence určuje, „*jakým způsobem lze právně se softwarem zacházet*“, a bývá připojena k počítačovému softwaru v samostatné licenční smlouvě. Stanovuje, jaká práva, ale také povinnosti mají jednotlivé smluvní strany. Licence je nehmotnou věcí v právním slova smyslu a ve smyslu licenční pohledávky se jedná o relativní závazkové subjektivní právo.¹⁵¹ Licence může být také „*součástí tzv. licenčních podmínek*“, které jsou inkorporovány do smluv týkajících se zajištění dodávky počítačového softwaru. Poměrně často se licenční podmínky vyskytují v „*dokumentu EULA*“, tedy „*licenční smlouvě konečného zákazníka*“.^{152, 153}

4.8 Licenční smlouva

Licenční smlouvou se (na rozdíl od smlouvy o dílo¹⁵⁴) uděluje souhlas k užití díla, které již existuje, a jsou tak dány jeho vlastnosti. Nejedná se tedy o prodej softwaru nějakému uživateli.¹⁵⁵ Jako „*standardní software*“ lze označit počítačový program, který je financován svým autorem, popřípadě zaměstnavatelem autora, a následně je takový software nabídnut „*širšímu okruhu možných zákazníků*“.¹⁵⁶ Licence pak představuje základní možnost, jak s daným počítačovým softwarem může disponovat jiná osoba. Podstata licence spočívá v tom, že poskytovatel (zpravidla autor počítačového softwaru, nebo jeho zaměstnavatel) udělí nabyvateli

¹⁵⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 36.

¹⁵¹ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 563.

¹⁵² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 277.

¹⁵³ ŠTĚDROŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 10.

¹⁵⁴ Viz rozdíl: „*Nabytí autorských majetkových práv k počítačovému programu na základě smlouvy o dílo se uplatní pouze v případě, že je smlouva uzavřena s fyzickou osobou (programátorem), a nikoliv osobou právnickou (IT společností)*“ RŮŽIČKA, Karel. Autorskoprávní ochrana počítačových programů. In: artpatent.eu [online]. Praha: artpatent, advokátní kancelář, 19.3.2019 [cit. 2019-10-09]. Dostupné na: <https://www.artpatent.eu/blog/autorskopravni-ochrana-pocitacovych-programu/>

¹⁵⁵ BENEŠ, Marek, Karel ČADA, Zuzana de KORVER, Ladislav JAKL a Peter VOJČÍK. *Práva k duševnímu vlastnictví a jejich uplatňování*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2016. ISBN 978-80-87956-29-8, str. 48.

¹⁵⁶ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 188.

„oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví“. Ten, kdo uděluje licenci, uděluje právo k užití počítačového softwaru v podobě, která je uvedena v § 13–18 AutZ, a to pak buďto jedním, nebo i více zvolenými způsoby. ObčZ obsahuje kogentní ustanovení v § 2372 odst. 1, které říká, že „*autor může poskytnout oprávnění k výkonu práva užit autorské dílo jen způsobem, který je v době uzavření smlouvy znám*“. Převážně dispozitivní právní úpravu typové licenční smlouvy nalezneme v § 2358 a násl. ObčZ. Smluvní vztahy a licenční smlouvy, k jejichž uzavření došlo před účinností ObčZ, se řídí právní úpravou autorského zákona platnou do 31. 12. 2013.^{157, 158} Vyloučeno však není ani užití předmětu ochrany prostřednictvím jiné, v ObčZ neupravené smlouvy, a to na základě „*privátní autonomie stran*“ dle § 1746 odst. 2 ObčZ. Úprava, která je zahrnuta v § 2371 až 2389 ObčZ, je ve vztahu *lex specialis* vůči obecné úpravě typové licenční smlouvy. V případě licence se jedná o typový závazek, ve kterém má nabyvatel licence (věřitel) právo na určité plnění jako pohledávku a poskytovatel licence (dlužník) pak povinnost uspokojit dané právo splněním dluhu.¹⁵⁹ Předmětem licenční smlouvy je výkon majetkových autorských práv, ale platí, že nedochází k jejich převodu. Licenční smlouvu lze uzavřít jako dvoustrannou nebo vícestrannou.¹⁶⁰ O podání návrhu na uzavření licenční smlouvy se jedná také v případě, kdy by projev vůle směřoval „*vůči neurčitému počtu osob*“. Licenci je možné uzavřít „*s přihlédnutím k obsahu návrhu nebo praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem*“ rovněž na dálku. Zde postačí, aby určitá osoba vyjádřila souhlas s návrhem na uzavření licenční smlouvy provedením určitého úkonu. To lze učinit bez vyrozumění navrhovatele pouze tak, že daná osoba buď poskytne, nebo přijme plnění. U počítačového softwaru praxe přináší možnost uzavření licenční smlouvy pouhým potvrzením dialogového okna při instalaci počítačového programu, čímž vyjadřujeme souhlas s licenčním ujednáním. Stranám jsou licenční podmínky povětšinou dostupné formou odkazu. Dříve bylo obvyklé vyjádření souhlasu s licenčním ujednáním pouhým „*porušením obalu od datového nosiče s instalačními soubory*“, a to i přesto, že kupující měl možnost prostudovat si přibalené licenční podmínky v podstatě až poté, co obal datového

¹⁵⁷ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 269.

¹⁵⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 561 a násl.

¹⁶⁰ MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7192-6, str. 20 a násl.

nosiče porušil.^{161, 162} Další možností, jak uzavřít licenční smlouvu, je návštěva internetové stránky provozované poskytovatelem licence, který na ni viditelně umístí licenční podmínky, a nabyvatel z dané webové stránky provede stažení počítačového softwaru. Obecně ale platí, že existuje větší množství způsobů, jak lze licenční smlouvu uzavřít.¹⁶³

Větší část digitálního obsahu a autorských děl počítá s udělením licence prostřednictvím tzv. „*adhezních (formulářových) smluv*“. Jedná se o licenční smlouvy, u kterých bývají jejich podmínky určeny jednou ze smluvních stran, a to pak bez možnosti té strany, která je považována za slabší, jejich znění ovlivnit. Lze tedy říci, že adhezní smlouvy jsou v jakémsi kontrastu ke smlouvám, nad jejichž obsahem dojde mezi stranami k vzájemnému konsensu s možností ho ovlivnit. Přítomnost slabší strany je jednou z podmínek pro to, aby se daná smlouva dala označit za smlouvu adhezní. Slabší strana, v jejíž pozici je uživatel digitálního obsahu, pak bývá „*zpravidla hospodářsky, organizačně, odborně nebo informačně slabší*“, tzn. že je znevýhodněna oproti straně druhé.¹⁶⁴

4.9 Výhradní a nevýhradní licence

Licence je dále možné rozdělit na výhradní a nevýhradní. Výhradní licenční smlouvou uděluje autor (poskytovatel) nabyvateli právo dílo užít způsobem ujednaným v licenční smlouvě, ale současně již, není-li ujednáno jinak, autor není oprávněn po dobu trvání výhradní licence sám vykonávat právo, k jehož výkonu udělil výhradní licenci,¹⁶⁵ anebo udělit stejnou licenci jakékoliv třetí osobě. Jestliže by poskytovatel přesto udělil další licenci, ale původní výhradní licence nabyvatele by stále trvala a současně by tento nabyvatel původní výhradní licence k vydání takovéto další licence neudělil souhlas, pak další licence třetí osobě nevznikne. Zachována by zůstala nevýhradní licence, která vznikla před udělením licence výhradní. Pakliže by nedošlo k výslovnému ujednání výhradní licence, zákon konstruuje nevyvratitelnou právní domněnku, že byla udělena licence nevýhradní.

¹⁶¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 13.

¹⁶³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 282.

¹⁶⁴ PRCHAL, Libor. Licenční závazky v digitálním prostředí. *Acta MUP*. 2018, roč. 9, č. 2, s. 47-59. ISSN 1804-6932. Dostupné také na:

<https://www.actamup.cz/documents/file/acta/acta%20tisk%2018-2.pdf>

¹⁶⁵ V licenční smlouvě lze výslovně ujednat opak.

Nevýhradní licence na rozdíl od licence výhradní a rovněž licence, která má být zapsaná do veřejného seznamu, nevyžaduje písemnou formu.¹⁶⁶

Za písemnou formu je u výhradní licence považováno rovněž uzavření prostřednictvím „*e-mailu, faxu nebo prostřednictvím internetového rozhraní*“, ale z textu licenční smlouvy musí být zřejmé, že došlo k udělení výhradní licence. Výhradní licence je v praxi využívána zejména u počítačového softwaru vytvořeného na zakázku. Nevýhradní licence se pak využívá spíše u počítačového softwaru distribuovaného krabicovým způsobem.¹⁶⁷ Udělit nevýhradní licenci je možné také konkludentním jednáním. Přesto lze ale doporučit zvolit písemnou formu pro případ, kdy bude nezbytné prokázat skutečnost, že došlo k uzavření licenční smlouvy, a jaký obsah si smluvní strany ujednaly. Výhradní licence s sebou nese nespornou ekonomickou a konkurenční výhodu na straně nabyvatele, protože má po dobu trvání výhradní licence právo nejen dílo užít, ale také se domáhat ochrany, pokud dojde k zásahu do majetkových práv.¹⁶⁸ Nevýhradní licence naopak přináší jejímu poskytovateli možnost, aby mohl dílo sám užít, a rovněž ho může poskytnout formou nevýhradní licence třetí osobě.¹⁶⁹

4.10 Základní obsahové náležitosti licenční smlouvy

Mezi „základní obsahové náležitosti licenční smlouvy“ lze zařadit specifikaci počítačového softwaru, která by měla být provedena takovým způsobem, ze kterého nebudou vyplývat pochybnosti o tom, co je předmětem licence. Dále k obsahovým náležitostem patří právo a způsob užití počítačového softwaru, „*rozsah licence*“ a „*odměna za licenci*“. Odměnu za licenci lze stanovit například formou licenčních poplatků za upgrade, respektive aktualizace počítačového softwaru, včetně přizpůsobení aktuální legislativě (například účetní software) a doplnění o novou funkcionalitu. Dále se může jednat o „*poplatek za právo podlicence*“, který lze sjednat jako výnosový nebo jednorázový. Pro licence omezené časově je typický opakující se licenční poplatek. Odměnu lze také stanovit formou výnosových licenčních poplatků, kdy autor od nabyvatele obdrží předem dohodnutý

¹⁶⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁷ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 270.

¹⁶⁸ MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7192-6, str. 21 a násl.

¹⁶⁹ JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4, str. 161.

„*procentuální podíl*“ z tržeb za udělené licence na jím vytvořený počítačový software.¹⁷⁰

V případě, že si strany v licenční smlouvě neujednají odměnu, nemá to vliv na platnost smlouvy. Stejně tak neplatnost smlouvy nenastane v situaci, kdy „*z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny*“. Nabyvatel tak uhradí odměnu, která je v době, kdy došlo k uzavření smlouvy, pro takové právo obvyklá. Poskytovatel licence (autor) má rovněž „*právo na přiměřenou dodatečnou odměnu*“, a to za předpokladu, že by nastala situace, kdy ujednaná odměna není formou výnosů z licenčních poplatků a zároveň je „*tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takového zisku*“. V této situaci se navíc autor nemůže práva na přiměřenou dodatečnou odměnu vzdát.¹⁷¹

4.11 Ostatní obsahové náležitosti licenční smlouvy

Mezi „*ostatní obsahové náležitosti licenční smlouvy*“, které již závisí na ujednání smluvních stran, lze příkladmo zařadit již zmiňovanou výhradnost nebo nevýhradnost licence. Dále by to mohl být zánik licence v případě neplacení licenčních poplatků, u kterého si může poskytovatel vymínit právo na vzdálené zablokování přístupu k počítačovému softwaru. V praxi zde dochází buďto k deaktivaci licenčního klíče, popřípadě jiných přístupových údajů, nebo k restrikcím přístupů k serverové části počítačového softwaru pro vybrané IP adresy či rozsahy IP adres. Za zmínku stojí také stanovení „*způsobů zániku licence*“, stanovení zákazů zasahovat do počítačového softwaru, právo udělovat podlicenci, možnost převodu licence, stanovení rozhodného práva a povinnost zachování mlčenlivosti, „*odpovědnosti za škodu a za právní vady softwaru*“ a odpovídající sankce za porušení jednotlivých smluvních povinností. Obdobně v případě zániku dané podlicence dochází k zániku veškerých následných podlicencí. Alternativně lze pak za účelem distribuce počítačového softwaru udělit licenci k rozmnožování počítačového softwaru, která by zahrnovala také jeho šíření formou licence.¹⁷²

¹⁷⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 277 a násl.

¹⁷¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 279 a násl.

4.12 Rozsah licence

Rozsah poskytnuté licence lze omezit „na jednotlivé způsoby užití díla“. Jedná se o omezení rozsahem, a to „zejména co do množství, místa nebo času“. Pokud z účelu licenční smlouvy nevyplyne něco jiného, zákon konstruuje vyvratitelnou právní domněnku, že „územní rozsah licence je omezen na území České republiky“. Nic však nebrání smluvnímu ujednání s limitací na území určitého státu, popř. více států. Rozsah poskytnuté licence lze omezit „na jednotlivé způsoby užití díla“. Jedná se o omezení rozsahem, a to „zejména co do množství, místa nebo času“. Pokud z účelu licenční smlouvy nevyplyne něco jiného, zákon konstruuje vyvratitelnou právní domněnku, že „územní rozsah licence je omezen na území České republiky“. Další omezení se týká časového rozsahu licence, u kterého se jedná o omezení po dobu obvyklou dle druhu díla, a rovněž způsobu užití díla, nikoliv však déle nežli „jeden rok od poskytnutí licence“. Pokud by však dílo bylo odevzdáno až poté, co dojde k poskytnutí licence, bude se doba jednoho roku počítat až od jeho odevzdání. Časový rozsah je důležitý ve vztahu k ceně licence, protože zákazník bude zpravidla ochoten si připlatit za licenci neomezenou oproti licenci poskytnuté na 1 rok s nutností jejího pravidelného prodlužování. Dalším důležitým aspektem z časového hlediska je „údržba (maintenance)“, jejímž prostřednictvím zákazník získává zpravidla za poplatek pravidelné aktualizace počítačového softwaru. Na množství je z hlediska pro dané dílo obvyklého „druhu díla a způsobu užití“ omezen i množství rozsah licence. V praxi máme možnost se setkat u tzv. multilicencí s limitací počtu uživatelů, domén, serverů, IP adres, fyzických i virtuálních jader procesorů a dalších jednotek. Nabyvatel je oprávněn měnit nebo upravovat označení autora pouze v případě, že si to strany ujednají. Úpravy nebo změny díla opět vyžadují ujednání stran s výjimkou takové úpravy, nebo změny „u níž lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil“. Obdobně je postupováno u spojení díla s jiným dílem a zařazení díla do díla souborného. Jestliže si však strany neujednají rozsah a způsob užití licence, platí vyvratitelná právní domněnka, že „licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu smlouvy“. Pokud by došlo „k ohrožení nebo porušení“ licence nabyvatele, informuje o tom

nabyvatel bez zbytečného odkladu poskytovatele licence, který poskytne nabyvateli potřebnou součinnost k zajištění právní ochrany.^{173, 174}

Významné je u počítačového softwaru kromě práva dílo užít také právo „*počítačový program upravovat, právo na zdrojový kód, právo začleňovat program do jiného programu atd.*“.¹⁷⁵ V praxi totiž například dodavatelé informačních systémů a IT outsourcingové firmy využívají zejména u počítačového softwaru, který byl vytvořen na zakázku, toho, že jim zdrojový kód přinese dodatečný a v některých případech zejména také pravidelný přísun zakázek. Uzavřenost informačních systémů s nutností zakoupit si například dodatečný modul, který by umožnil komunikaci se stávajícím informačním nebo účetním systémem, pak může představovat přinejmenším nepříjemné překvapení, které by nezdědka mohlo přinášet rovněž dodatečné náklady.¹⁷⁶

4.13 Zánik licence a odstoupení od licenční smlouvy

Obecně platí, že „*licence zaniká nejpozději s licenční smlouvou*“, což nevylučuje jak její dřívější zánik, tak možnost dalšího trvání licenční smlouvy. K zrušení smlouvy může dále dojít například v případě odstoupení z důvodu porušení povinností sjednaných ve smlouvě nebo z důvodů uvedených v zákoně. K zániku licenční smlouvy dochází při uplynutí lhůty, na kterou byla sjednána, a z důvodů sjednaných v licenční smlouvě. „*Smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby*“ na právního nástupce přejdou ta práva a povinnosti z uzavřené licenční smlouvy, u kterých nebyl ujednáním stran licenční smlouvy přechod vyloučen. Avšak nebude-li mít právnická osoba jako nabyvatel licence právního nástupce, dojde k jejímu zrušení a zároveň to bylo odpovídajícím způsobem ujednáno v licenční smlouvě, je možné, aby byla licence postoupena insolvenčním správcem nebo likvidátorem. Jestliže dojde k převodu závodu nebo jeho části tvořící

¹⁷³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁴ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 188.

¹⁷⁵ MAISNER, Martin a Jiří ČERNÝ. *Právní aspekty outsourcingu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-746-9, str. 99.

¹⁷⁶ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 194.

samostatnou složku, je souhlas poskytovatele k převodu dle § 2365 ObčZ vyžadován, jen pokud to bylo zvlášť ujednáno v licenční smlouvě.^{177, 178}

Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora ve smyslu § 2382 ObčZ se na základě § 66 odst. 7 AutZ nevztahuje na počítačový software.¹⁷⁹ Pokud si strany nezvolí jiné ujednání, je nabyvatel povinen licenci k užití autorského díla využít. S tím je však spojeno právo autora odstoupit od licenční smlouvy v případě, že nabyvatel výhradní licenci nebude užívat anebo ji sice užívat bude, ale nedostatečně a zároveň tím budou „nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora“. Autor tak může učinit nejdříve po uplynutí dvou let od poskytnutí licence. Předtím by měl autor vyzvat nabyvatele, aby v přiměřené lhůtě začal licenci využívat. Právní úprava zde cílí na situaci, kdy by se konkurenční subjekt prostřednictvím třetí strany snažil eliminovat svou konkurenci. Jestliže by však nevyužívání či nedostatečné užívání výhradní licence bylo „způsobeno okolnostmi převážně spočívajícími na straně autora“, pak zde možnost odstoupení od licenční smlouvy z výše popsaného důvodu není. Zde by se mohlo jednat o situaci, kdy by poskytovatel blokoval svévolně přístup k počítačovému softwaru, nebo situaci, kdy by ohledně toho probíhal nějaký soudní spor. Poskytovatel má v případě odstoupení povinnost vrátit nabyvateli licenční poplatky, které nabyvatel do té doby uhradil. Dále má poskytovatel povinnost nahradit nabyvateli škodu, která by mu vznikla odstoupením od licenční smlouvy, a to za předpokladu, že pro to jsou „zvláštního zřetele hodné“ důvody.^{180, 181}

4.14 Podlicence

Nabyvatel licence může poskytnout oprávnění užít počítačový software dalším osobám, a to buď zčásti, nebo jako celek. Může tak učinit ovšem pouze tehdy, pokud k tomu udělil poskytovatel souhlas. Souhlas může být poskytovatelem udělen v licenční smlouvě i samostatně, a to jak písemně, tak ústně. U výhradní podlicence je však vyžadován souhlas písemný. Bez předchozího nebo následného

¹⁷⁷ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 283.

¹⁷⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 281 a násl.

¹⁸¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

souhlasu by podlicenční smlouva nebyla platná. U podlicence se jedná o právo „*odvozené od licence*“. Podlicenci lze udělit „*maximálně v rozsahu licence*“. Pokud dojde k zániku licence, dochází rovněž k zániku podlicence. Zákon za předpokladu splnění udělení souhlasu „*nevylučuje možnost tzv. řetězení podlicencí*“. To jinými slovy znamená, že osoba, které již byla udělena podlicence, může dále udělit rovněž další „*následnou podlicenci*“, ale musí si k tomu sama obstarat souhlas.^{182, 183}

4.15 Postoupení licence

Postoupení licence se od udělení podlicence liší v tom, že dochází ke změně osoby nabyvatele. Postupitel licence tedy přijde o oprávnění počítačový software užit. Pro takovýto převod licence je opět nezbytné mít předchozí (zpravidla v licenční smlouvě) nebo následný souhlas poskytovatele licence. Převést lze pouze ta práva, která postupitel dříve nabyl prostřednictvím licenční smlouvy. Vycházíme zde totiž z občanskoprávní zásady, že nikdo nemůže převést na jiného více práv, než kolik sám má. Postupitel licence je povinen o tom, že došlo k postoupení, a tudíž změně uživatele počítačového softwaru vyrozumět poskytovatele licence, a to bez zbytečného odkladu. Nemusí tak učinit v případě, že by došlo k převodu závodu nebo jeho části. V úvahu připadá také postoupení licenční smlouvy ve smyslu § 1895 ObčZ, a to opět buď zčásti, nebo jako celku.^{184, 185}

4.16 Ostatní specifiky poskytnutí licence

Licence se může stát předmětem zástavního práva za předpokladu, že „*vykonavatel majetkových práv*“ bude zástavcem. Pokud si to strany ujednají v licenční smlouvě, zástavcem se může stát rovněž nabyvatel licence.¹⁸⁶

¹⁸² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 269 a násl.

¹⁸⁴ BENEŠ, Marek, Karel ČADA, Zuzana de KORVER, Ladislav JAKL a Peter VOJČÍK. *Práva k duševnímu vlastnictví a jejich uplatňování*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2016. ISBN 978-80-87956-29-8, str. 48.

¹⁸⁵ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 285 a násl.

¹⁸⁶ Tamtéž, str. 286.

Za specifikum lze považovat poskytnutí počítačového softwaru v režimu SaaS, tedy v rámci „*cloudových technologií*“.¹⁸⁷ Podstatou SaaS „*je poskytnutí standardního softwarového produktu jako on-line aplikace přístupné odkudkoli přes počítačovou síť*“. Nedochozí zde k užití z pohledu autorského práva, protože daný počítačový software není distribuován k zákazníkovi. Zákazník využívá počítačový software, který je provozován na serveru poskytovatele, a to zpravidla prostřednictvím internetu. Poskytovatelé SaaS také využívají relativně často upravený open source software, protože jim v závislosti na použité open source licenci nevzniká povinnost zdrojové kódy zveřejnit. Taková povinnost by vznikla až v momentu, kdy by byl počítačový software distribuován k zákazníkovi. Z ekonomického pohledu lze v tomto jednání spatřovat snahu realizovat finanční úsporu při jinak vysokých nákladech na vývoj počítačového softwaru. V praxi pak bývá open source využíván ve více částech počítačového softwaru v režimu SaaS. Autor práce SaaS považuje za budoucnost ve smyslu toho, jakým způsobem se počítačový software bude využívat. Již nyní totiž lze spatřovat v oblasti informačních technologií zřetelný přesun směrem k počítačovému software jako službě. Jako příklad nejznámějších SaaS lze uvést „*Google Apps for Work*“¹⁸⁸ nebo „*Microsoft Office 365*“, u kterých se však již nejedná pouze o to, co známe pod pojmem „*kancelářské balíky*“.¹⁸⁹

4.17 Základní druhy softwarových licencí dle obsahu licenční smlouvy

Záměrem této podkapitoly je stručné představení druhů softwarových licencí dle obsahu licenční smlouvy, se kterými se v praxi může člověk nejčastěji setkat. Dostatečně tak postihneme danou problematiku, neboť kompletní výčet a představení všech druhů licencí již překračuje rámec této práce.

¹⁸⁷ Viz např. charakteristika J. Tomíška: „*Model umožňující pohodlný síťový přístup na vyžádání ke sdílenému souboru konfigurovatelných výpočetních zdrojů (například sítí, serverů, datových úložišť, aplikací a služeb), které lze rychle přidělovat a uvolňovat při minimálním úsilí správce a minimálním zapojení poskytovatele.*“ TOMÍŠEK, Jan. Licence při poskytování software jako služby. *Revue pro právo a technologie*. 2014, roč. 5, č. 10, s. 47-69. ISSN 1804-5383. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/revue/issue/viewFile/245/pdf_8#

¹⁸⁸ Dříve známé také jako G Suite, nebo Google Apps.

¹⁸⁹ TOMÍŠEK, Jan. Licence při poskytování software jako služby. *Revue pro právo a technologie*. 2014, roč. 5, č. 10, s. 47-69. ISSN 1804-5383. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/revue/issue/viewFile/245/pdf_8#

„Free software“ neboli „svobodný software“ je spolu s pojmem „open source software“ neboli „software s otevřeným zdrojovým kódem“ či „otevřený software“ označován jako kategorie nekomerčního počítačového softwaru. Jejich šíření probíhá nejčastěji pod všeobecnou veřejnou licenci GNU/GPL („General Public License“). Společně jsou pak označovány jako „FOSS“ („free and open source software“).¹⁹⁰ V praxi mají oba pojmy free software a open source software v zásadě shodný obsah a nejsou mezi nimi zpravidla činěny rozdíly ani v zahraniční literatuře.¹⁹¹ Je však nutno poznamenat, že pojem „free“ zde nepředstavuje volné užití autorského díla ve smyslu § 28 AutZ.¹⁹²

V případě svobodného softwaru je kladen důraz na svobodné užití počítačového softwaru jeho uživateli. Základem jsou u něj „svobody nabyvatele softwaru“, mezi které patří možnost nabyvatele daný počítačový software používat, a to za jakýmkoliv účelem včetně účelů komerčních. Nabyvatel může počítačový software také studovat a zjišťovat tak, jakým způsobem pracuje. Stejně tak může nabyvatel počítačový software přizpůsobit svým potřebám a upravit prostřednictvím zásahů do zdrojového kódu zpřístupněného k volnému nakládání. Vyloučena není ani redistribuce kopie počítačového softwaru s možností tento úplatně šířit, a to pak i jako kopii upravené verze počítačového softwaru na datovém nosiči. Dojde-li k úpravám prostřednictvím zásahů do zdrojového kódu počítačového softwaru, je možné ho nadále šířit pod „příslušnou licenci svobodného softwaru“.¹⁹³

U softwaru s otevřeným zdrojovým kódem jde primárně, jak je již patrné z jeho názvu, o otevřený zdrojový kód, který lze dále šířit a musí být nabyvateli licence k dispozici. Mezi jeho další definiční znaky spadající pod správu „neziskové organizace Open Source Initiative“ patří pravidlo, že distribuce počítačového softwaru nesmí být na straně licence omezována. V úvahu zde nepřipadá ani podmiňování dalšího šíření počítačového softwaru úhradou licenčních poplatků. Úplatnost za poskytnutí licence však jako taková vyloučena zcela není. Počítačový software s otevřeným zdrojovým kódem lze při splnění podmínky distribuce pod

¹⁹⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 288.

¹⁹¹ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 10 a násl.

¹⁹² SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0058-1, str. 72.

¹⁹³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 288 a násl.

stejnou licenci jakkoliv měnit. Původce softwaru s otevřeným zdrojovým kódem však může v licenci vyžadovat, aby takto odvozený software byl šířen pod novým názvem nebo také aby byla dodržena zákonná omezení týkající se konkrétního státu. Využití je zde možné k nekomerčním i komerčním účelům, ale narozdíl od svobodného softwaru je zde povinnost šířit shodnou licenci také pro další uživatele. Nemělo by tedy docházet k situaci, že někdo využije software s otevřeným zdrojovým kódem, provede v něm nějaké změny a následně se z něj stane koncepčně software komerční. To platí i v případě, kdy by někdo využil část softwaru s otevřeným kódem, spojil ji s jiným komerčním softwarem a následně by celek šířil pod komerční licenci. Distribuce a použití jiného počítačového softwaru nesmí být licenci zakázána. Významná je také „*technologická neutralita licence*“, která se projevuje v tom, že „*přijetí licence nesmí být vázáno na určitý způsob přijetí.*“¹⁹⁴

„*Public domain*“ představuje software, který nemá autorskoprávní ochranu a je označován jako „*tzv. volný software*“. Stává se jím, když uplyne doba trvání majetkových práv autora. Takový software je možné jakkoli kopírovat, měnit a používat.^{195, 196}

„*Copyleft licence*“ představuje pravý opak principu copyrightu. Slouží k přenesení práva vyplývajícího z původní licence na další uživatele. Podstata copyleft licence spočívá v tom, že autor udělí určitá práva a svobody, které již není možné při dalším šíření dále omezovat. Na druhou stranu se zde zpravidla setkáváme s „*absolutní nepostihnutelností autora za škody*“, které jeho dílo způsobí. Copyleft může být buďto plný, anebo částečný, který umožní šíření určitých částí pozměněného počítačového softwaru pod jinou licenci. Kdyby došlo například k úpravě zdrojového kódu, pak každá další verze počítačového softwaru musí být šířena rovněž pod copyleft licenci s cílem zachovat otevřený zdrojový kód. Navíc takto upravený software nemůže figurovat jako součást proprietárního softwaru. *Copyleft je označením množiny licencí, které lze použít pro svobodný i otevřený software.*“ Copyleftové licence lze podle copyleftového vlivu rozdělit na „*silné (GNU GPL) a slabé (LGPL, Mozilla Public License)*“. Rozdíl spočívá v tom, že licence se slabším (omezeným) copyleftovým vlivem, byť jsou postaveny na

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 288 a násl.

¹⁹⁶ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 13.

stejném principu jako licence se silným copyleftovým vlivem, zahrnují určitá „zmírnění copyleftového vlivu“. To umožňuje programátorovi zkombinovat zdrojový kód, který je šířen pod různými licencemi. Licencí bez copyleftu je pak například „MIT licence svobodného softwaru“, která je šířena bez zdrojového kódu nebo úplatně.^{197, 198}

„Copyfree licence“ spadá pod permisivní licence a vyznačuje se oproti copyleft licenci větší mírou svobody z hlediska šíření počítačového softwaru. Lze mezi ně zařadit například licence BSD a MIT.¹⁹⁹

„GNU GPL (GNU General Public License)“ je copyleftovou licenci, která v této v pořadí třetí verzi vznikla v roce 2007 a vyžaduje, aby šíření odvozeného počítačového softwaru probíhalo pod shodnou licenci. Tím je zajištěno, aby se stal svobodným softwarem také jakýkoliv další od této licence odvozený software. V daném případě by se jednalo o takzvanou „virální licenci“. Je nezbytné, aby zdrojový kód nejen obsahoval, ale byl také šířen s označením autora, roku vývoje a upozorněním na existenci autorských práv na straně autora počítačového softwaru. Obecně GPL licence vyžaduje, aby se k počítačovému softwaru šířenému ve formě binárních souborů přikládaly také zdrojové kódy. Jestliže někdo provede ve zdrojovém kódu změny, pak má k těmto změnám odpovídající autorská práva. Platí, že autoři si mohou vyúčtovat poplatky za servis a vytvoření kopie. Zásadní omezení je pak v článcích 15 a 16, které přináší omezení odpovědnosti a zřeknutí se záruk. Absolutní vyloučení odpovědnosti není možné v případě limitace náhrady škody. Podle GPL licence platí zákaz zavádění dalších omezení týkající se práv, která zaručuje GPL licence. Zakázána je tedy distribuce počítačového softwaru pod závazkem nebo smlouvou o mlčenlivosti. Pod GNU GPL licenci se šíří například operační systém Linux a lze ji označit za nejpoužívanější.^{200, 201}

„LGPL (GNU Lesser General Public License)“ je licenci, která byla původně určena pro využití u softwarových knihoven. Jedná se o méně (slabě) copyleftovou licenci, nežli je výrazněji copyleftová GNU GPL. Její význam lze

¹⁹⁷ JANSKA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 291.

¹⁹⁸ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 13 a násl.

¹⁹⁹ JANSKA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 291.

²⁰⁰ Tamtéž, str. 291 a násl.

²⁰¹ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 114.

spatřit v možnosti linkovat software počítačovým programem, který může být svobodným softwarem nebo komerčním softwarem a nemá (L)GPL licenci. Knihovna, která by měla LGPL licenci, se ovšem „*nesmí stát součástí nově vytvořeného díla*“. Jako příklad počítačového softwaru pod LGPL licenci lze zmínit například takzvaný kancelářský balík OpenOffice.^{202, 203}

„*MPL (Mozilla Public License)*“ představuje opět povinnost na straně nabyvatele, aby sdělil jakémukoliv dalšímu nabyvateli, že se jedná o software spadající pod licenci MPL a že je takováto licence dostupná pod určitým internetovým odkazem. Lze říci, že MPL licence je volnější než licence GPL, a z toho důvodu „*je považována za slabý copyleft*“. Navíc se nejedná o „*virovou licenci*“, což představuje možnost její kombinace s „*nesvobodným softwarem*“. Dalším znakem této licence, která je zároveň v rozporu s ustanovením § 2898 ObčZ, je absolutní vyloučení odpovědnosti za vady. Mezi nejznámější počítačový software, který je šířen pod MPL, je internetový prohlížeč Mozilla a rovněž by neměl být opomenut poštovní klient Mozilla Thunderbird.^{204 205}

„*CC (Creative Commons)*“ licence je pojata modulárně, takže autor počítačového softwaru si může dle potřeby zvolit vhodnou kombinaci podmínek určujících, jakým způsobem bude moci uživatel nakládat s dílem šířeným pod touto licencí. Licenční prvky lze v Creative Commons vyjádřit grafickými symboly, mezi které lze zařadit například právo nakládat s dílem včetně práva vytvářet díla odvozená, a to za podmínky, že bude autor původního díla náležitě citován. Dalším prvkem pak je právo s dílem nakládat a vytvářet odvozená díla, ale za podmínky, že nedojde ke komerčnímu využití takto odvozeného díla. Uživateli lze vytváření odvozeného díla možné zakázat a povolit pouze nakládání s jeho originálem. Vymínit si lze také udělení práva s dílem nakládat a vytvářet díla odvozená za předpokladu, že jejich distribuce bude probíhat za zcela stejných podmínek jako u díla původního.

²⁰² JANSKA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 292.

²⁰³ MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7192-6, str. 77.

²⁰⁴ JANSKA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 292.

²⁰⁵ ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 104 a násl.

V konečném důsledku existuje šest typů Creative Commons licencí, které jsou ztvárněny dvoupísmennými zkratkami a již zmíněnými grafickými symboly nebo jejich kombinací. Název Creative Commons pak nese rovněž americká nezisková organizace, založená v roce 2001.²⁰⁶ Její zakladatelé se snažili udělení licence co možná nejvíce usnadnit laickým uživatelům bez právního vzdělání, a tak si lze licenci vygenerovat na webových stránkách „<https://creativecommons.org/choose>“. Takto vygenerovaná licence se skládá ze tří vrstev. První z nich je „*Legal Code*“, který obsahuje kompletní textaci samotných licenčních podmínek a je tudíž právně závazný. Druhou je „*Commons Deed*“, která představuje základ, stejný pro všechny národní i mezinárodní verze, a objasňuje práva a povinnosti, jež se budou týkat nabyvatele licence. Třetí je pak „*Machine Readable*“ kde, jak již z názvu vyplývá, půjde o strojově čitelnou prezentaci práv a povinností nabyvatele stanovené licencí.²⁰⁷

„*Freeware*“ je počítačový software, který je šířen zdarma, ale bez zdrojového kódu a bez možnosti do něj zasahovat prostřednictvím provádění úprav.²⁰⁸ Autorská práva totiž stále drží autor počítačového softwaru a jakýkoli zásah do zdrojového kódu za účelem provedení změny pro komerční účely by tak vyžadoval jeho souhlas. Freeware je možné šířit bezúplatně dále, ale již není dovoleno ho šířit za úplatu. Jako freeware byla šířena Java od Sun Microsystems, firmy, která byla prodána společnosti Oracle.²⁰⁹

„*Shareware*“ je počítačový software, který je možné šířit a zároveň si ho po určitou dobu bezplatně vyzkoušet, ale po uplynutí této doby je nezbytné uhradit poplatek nebo provést registraci.²¹⁰ Volnost se zde tedy vztahuje na distribuci a neznamená volné užívání počítačového softwaru. Právě na distribuci a marketingu zde autor zpravidla oproti čistě komerční verzi licence ušetří, a proto je tato licence oblíbená u začínajících firem, které uvádí na trh nové produkty. Velmi často bylo možné se setkat s různými výběry shareware na datových nosičích CD nebo DVD. Vzhledem k postupnému rozšiřování a zrychlování konektivity se

²⁰⁶ Tamtéž, str. 16 a násl.

²⁰⁷ MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7192-6, str. 40 a násl.

²⁰⁸ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 288.

²⁰⁹ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 14.

²¹⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 288.

však od těchto způsobů šíření ustupuje a přechází k distribuci prostřednictvím internetu. V případě, že počítačový software po uplynutí doby, během které ho lze bezplatně užívat, nebude zaregistrován, bývá oproti placené verzi nějakým způsobem funkčně omezen, obdobně jako tomu je například u demoverze.²¹¹

„*Demoverze*“ umožňuje počítačový software šířit bez nutnosti hradit poplatky, ale jeho rozsah nebo funkcionalita je omezena. Konkrétní forma omezení této zkušební verze softwaru závisí na autorovi. Obvykle se lze setkat například s limity na využití určitých funkcí, limity počtu záznamů v databázi, počtu spuštění, času, po kterou lze počítačový software mít spuštěn, počtu úrovní u počítačových her a podobně. U demoverze, ale také u freewaru a sharewaru může být na straně licence omezení pro použití výhradně pro osobní potřebu, a nikoliv ke komerčním účelům.²¹²

„*Adware*“ představuje licenci, jejíž prostřednictvím lze získat software bez nutnosti úhrady poplatků za licenci. Monetizace probíhá prostřednictvím reklam vložených do počítačového softwaru, které se následně zobrazují jako reklamní pruhy uvnitř aplikace nebo vyskakující okna při provedení určitého v aplikaci předem definovaného úkonu. V praxi se reklamy zpravidla načítají prostřednictvím připojení k internetu a dochází k jejich obměně, někdy i na základě uživatelských preferencí.²¹³

„*OEM (Original Equipment Manufacturer) software*“ bývá předinstalovaný na počítači již z výroby a lze ho z pohledu této licence užívat pouze s počítačovým hardwarem, na kterém byl distribuován. Jestliže by došlo k instalaci na jiný počítač bez souhlasu výrobce, znamená to porušení OEM licence. Počítačový software distribuovaný pod touto licencí bývá zpravidla levnější a v praxi je již zahrnut v ceně počítačové sestavy. Využívají toho zpravidla marketingové akce distributorů počítačového hardwaru.²¹⁴

„*Firmware*“, jak již bylo v této práci nastíněno představuje software ve spojení s konkrétním zařízením. Může se jednat o počítačový hardware, ale také mobilní telefon, televizi, automobil, router, tiskárnu, GPS navigaci, bezdrátová

²¹¹ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-765-0, str. 518 a násl.

²¹² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 288.

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ Tamtéž.

sluchátka, hodinky, brýle a další spektrum neustále se rozšiřujících zařízení. Firmware zajišťuje základní funkčnost daného zařízení. Licenční smlouva se zpravidla uzavírá konkludentním způsobem.²¹⁵

Z dalších licencí, které jsou využívány, je možné zmínit například „*Modifikovanou BSD licenci (Berkeley Software Distribution)*“, „*Apache license*“, „*AGPL (Affero General Public License)*“ a „*EUPL (European Union Public License)*“. Dále se vyskytují licence, které nejsou slučitelné s licenci GNU GPL a mezi něž se řadí například „*originální BSD licence*“, „*MIT (Massachusetts Institute of Technology license)*“, ale také „*nesvobodné licence*“, které jsou určeny k distribuci proprietárního počítačového softwaru s uzavřeným kódem. „*Proprietární software*“ je specifický tím, že bývá dodán ve spustitelné podobě (binární kód) a uživatel tak nemá přístup ke zdrojovému kódu. Navíc je u něj nějakým způsobem limitována možnost daný software užívat a dále ho šířit. Díla, která jsou založena na dílech licencovaných pod „*BSD*“ licencí, lze za předpokladu, že budou dodrženy podmínky stanovené danou licencí, zveřejnit také pod licencí komerční. Jako příklad lze uvést některé knihovny zajišťující síťovou komunikaci, které jsou využity v operačním systému Microsoft Windows, nebo komponenty FreeBSD obsažené v operačním systému Mac OS X. Může nastat rovněž situace, kdy má software více licencí, pod kterými je následně šířen. V praxi se tento model vyskytuje u starších verzí počítačového softwaru, které se rozhodne jejich autor zpřístupnit jako svobodný software, aby sloužily jako propagace novější a rovněž pravidelně aktualizované placené verze stejného počítačového programu, na kterou je následně jeho uživatelům umožněn přechod.^{216, 217}

4.18 Vybrané aspekty autorskoprávní ochrany v USA

Cílem této podkapitoly je představení vybraných aspektů autorskoprávní ochrany počítačového softwaru v USA a jejich porovnání s právní úpravou v České republice, aniž bychom se zaměřovali na podrobný historický vývoj. Významný rozdíl mezi právní úpravou autorského práva z hlediska kontinentálního přístupu, ke kterému řadíme také Českou republiku, a angloamerického přístupu spočívá

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 293 a násl.

²¹⁷ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 10 a násl.

u druhého zmíněného v absenci exaktně vyjádřené osobnostní složky autorského práva. Angloamerický systém je tedy výrazně odlišný, protože „je spíše založen na čistě majetkovém přístupu“. Původ tohoto jevu můžeme nalézt ve společné historii USA a Anglie (Velké Británie).²¹⁸

Autorské právo v USA „usiluje především o ochranu díla jako takového a o umožnění jeho hospodářského zhodnocení a šíření tak, aby mohly být naplněny veřejné kulturní zájmy“. Na rozdíl od kontinentálního konceptu autorského práva zde nejde na prvním místě o ochranu práv autora díla, ale v popředí zájmu stojí dílo samotné.²¹⁹ Základ nynějšího autorského i patentového práva ve Spojených státech amerických (anglicky United States of America, krátce také United States, zkratka US nebo USA)²²⁰ lze spatřovat v Ústavě USA z roku 1787, konkrétně článku I, části 8 a odstavci 8: „*To promote the Progress of Science and useful Arts, by securing for limited Times to Authors and Inventors the exclusive Right to their respective Writings and Discoveries*“.²²¹ Autorské právo je v USA upraveno na federální úrovni.²²² Právní ochrana počítačového softwaru je pak poskytována prostřednictvím U.S. Copyright Law, konkrétně v § 101,²²³ kde tento zákon zároveň říká, že „*počítačový program je sada příkazů nebo instrukcí, které mají být použity přímo nebo nepřímo v počítači za účelem dosažení určitého výsledku*“.²²⁴

Stejně tak výše uvedený zákon upravuje jakési minimální prerekvizity pro to, aby se mohl počítačový program stát dílem literárním, a tudíž mohl požívat copyrightové ochrany. Na rozdíl od úpravy právní ochrany počítačového softwaru v České republice je v USA uplatňován registrační princip, který pro plné uplatnění ochrany vyžaduje registraci. Jinými slovy U.S. Copyright Law přímo copyright

²¹⁸ *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického*. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © 1999. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>

²¹⁹ Advokátní deník. *Novinky ze světa advokacie* [online]. Copyright ©, 2012, č. 4. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_04_2012_web.pdf, str. 68.

²²⁰ Příspěvatelé Wikipedie, *Spojené státy americké* [online]. c2020, [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A9_st%C3%A1ty_americk%C3%A9

²²¹ The Constitution of the United States: A Transcription | National Archives. National Archives | [online]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>

²²² *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického*. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © 1999. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>

²²³ Copyright Law of the United States and Related Laws Contained in Title 17 of the United States Code | U.S. Copyright Office [online]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/title17/title17.pdf>

²²⁴ Překlad autora („set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result“).

neudělí, ale toliko umožní jeho registraci. V České republice provedení takovéto registrace potřeba není.²²⁵ V případě USA se jedná o předpoklad pro podání žaloby pro porušení autorských práv, který má však ale určitá specifika.²²⁶ Tyto zvláštnosti spočívají v tom, že předchozí registrace je potřebná pro díla v rámci USA od občanů USA pro to, aby mohli podat žalobu. Pokud by však žalobcem byl cizinec, použije se Bernská úmluva a nutnost předchozí registrace se neuplatní. Registraci lze ale i v tomto případě maximálně doporučit, protože v opačném případě soudy v rámci USA nepřiznávají tzv. „statutory damages“. To znamená, že v tomto případě se částka přiznané náhrady stanovuje v tzv. statutu a není vypočítána na základě újmy, kterou utrpěl žalobce.²²⁷ Registrace se provádí u U.S. Copyright Office (zkráceně také označováno jako USCO).²²⁸

Ochrana je podle § 102 U.S. Copyright Law poskytována takovému dílu, které je původní a je vyjádřeno (zafixováno) na jakémkoliv hmotném médiu, ze kterého ho lze vnímat, reprodukovat nebo jiným způsobem komunikovat, ať už přímo, nebo prostřednictvím zařízení nebo přístroje.²²⁹ Zde lze tedy spatřovat zčásti jistou podobnost s AutZ, ale zároveň částečnou odlišnost v tom smyslu, že v AutZ je výslovně uvedeno, že dílo může být vyjádřeno také v elektronické podobě.

Naopak ochrany nepožívají a jsou z ní dle § 102 písm. b) U.S. Copyright Law vyjmuty: nápad, postup, proces, systém, způsob fungování, koncept, princip, nebo objev, a to nezávisle na tom, v jaké formě je popsán, vysvětlen, ilustrován, nebo začleněn.²³⁰ Dostáváme se zde k vyjádření dichotomie myšlenky a jejího ztvárnění „*idea-expression*“. Podle této doktríny byly kategoricky vyjmuty z copyrightové ochrany postupy jako například postup vedení účetnictví v rámci sporu Baker v. Selden.²³¹

²²⁵ *Ochrana počítačového programu v zahraničí a v EU*. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=136835>

²²⁶ *The Software Protection Paradigm – SGR Law*. Smith, Gambrell & Russell Law Firm – SGR Law [online]. Copyright © 2021. Smith, Gambrell. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.sgrlaw.com/briefings/474/>

²²⁷ *Don't Get Berned – An Important Limitation on Enforcement of Foreign Copyrights Under U.S. Law | TheTMCA.com*. TheTMCA.com [online]. Copyright © 2021. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://thetmca.com/dont-get-berned-an-important-limitation-on-enforcement-of-foreign-copyrights-under-u-s-law/>

²²⁸ Copyright Law of the United States and Related Laws Contained in Title 17 of the United States Code | U.S. Copyright Office [online]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/title17/title17.pdf>

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ *Harvard Journal of Law & Technology* [online]. [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://jolt.law.harvard.edu/assets/articlePDFs/v31/31HarvJLTech305.pdf>, str. 423.

Poměrně významnou se pro umožnění užití děl chráněných autorským právem v USA ukázala doktrína „fair use“, která představuje možnost vytvoření kopie díla bez svolení autora, ovšem pouze pro vybrané účely. Dochází zde k vyvážení zájmů autorů a vydavatelů oproti právům spotřebitelů. Mezi důvody podřaditelné pod použití fair use lze zahrnout kupříkladu recenze, kritiku, výzkum, nebo vzdělávání.²³² Obsáhlým zdrojem toho, co ještě lze považovat za fair use, je judikatura amerických soudů. Nezřídka totiž docházelo k situacím, kdy vzájemně konkurenční firmy použily tento argument pro svou obhajobu u soudních sporů. Předmětem těchto sporů bylo provádění reverzního inženýrství, tedy dekompilace počítačového programu za účelem zjištění toho, jak takový počítačový program nebo platforma funguje a na jakých principech jsou založeny jeho dílčí části. Názornou ukázkou může být spor mezi společnostmi Sega Enterprises Ltd. a Accolade (viz poslední kapitola této práce s výběrem z judikatury).

Další doktrínou, která se objevuje nejen ve vztahu k počítačovému softwaru, počítačovým hrám, ale také dalším oblastem, jako jsou například filmy, je doktrína „*scènes a faire*“, jejíž název by se dal z francouzštiny doslovně přeložit jako „*scény, které je třeba udělat*“. Zmíněná doktrína odepírá copyrightovou ochranu takovým vyjádřením díla, která reprezentují obecné, zpravidla široce přijímané softwarové standardy nebo například standardní postupy při vývoji počítačového softwaru. Mezi nejznámější příklady z judikatury, které je zde vhodné alespoň okrajově zmínit, patří spor mezi společnostmi Apple Computer, Inc. a Microsoft Co. (viz poslední kapitola této práce s výběrem z judikatury).²³³

S doktrínou „*scènes a faire*“ poměrně úzce souvisí „*merger doctrine*“, kterou lze doslovně přeložit jako doktrínu splynutí. Podstata splynutí spočívá v tom, že myšlenka a její vyjádření jsou nerozdělitelné a lze je vyjádřit pouze jediným možným způsobem. Copyrightová ochrana v tomto případě ustupuje do pozadí, protože pouhé myšlenky nelze monopolizovat.²³⁴ Jako příklad může posloužit spor Google LLC v. Oracle America Inc. týkající se údajně neoprávněného užití

²³² Intellectual Property Rights. *The Oxford Handbook of Business Ethics*. Dostupné z: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780195307955.001.0001/oxfordhb-9780195307955-e-15?rskey=REAtAE&result=1>

²³³ Copyright World May 2009 [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.jonesday.com/files/Publication/913ab9f5-4eaf-4ba7-a305-116b11e903b3/Presentation/PublicationAttachment/6809cb5e-fe96-4218-8486-202e7a45a25a/011-013-CW-May09-Feat.pdf>, str. 11 a násl.

²³⁴ *The National Law Journal – June 2005* [online]. Copyright ©, [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.paulweiss.com/media/1851041/mergerdoct.pdf>

11 500 řádků zdrojového kódu rozhraní pro programování aplikací²³⁵ společnosti Oracle a následného použití v operačním systému Android společnosti Google.²³⁶ V době vzniku této práce stále zůstává spor nerozhodnut.

²³⁵ Překlad autora (Application Programming Interface, API).

²³⁶ *Google LLC v. Oracle America, Inc.* | *LII / Legal Information Institute. LII / Legal Information Institute* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/supct/cert/18-956>

5 Další prostředky ochrany proti zásahu do práv autora

Obecně platí, že není vyloučena ochrana prvků, které nejsou chráněny autorským právem. Využit lze závazkové smluvní ochrany, která připadá v úvahu u všech absolutně nechráněných nehmotných předmětů. Ochranu však poskytuje také právo proti nekalé soutěži.²³⁷ Nemělo by ale docházet k tomu, že právo nekalé soutěže bude sloužit k jakémusi „*umělému rozšiřování ochrany*“ tam, kde došlo u předmětů k vyloučení z ochrany právem duševního vlastnictví.²³⁸ ObčZ obsahuje v § 2976 a násl. ustanovení, která zakazují nekalou soutěž, a jestliže je nějaký počítačový software uveden na trh, požívá ochrany před nekalou soutěží.²³⁹ Výčet v ObčZ zahrnutých skutkových podstat je demonstrativní. V případě porušení se může dle § 2988 ObčZ ta osoba, jejíž právo bylo „*ohroženo nebo porušeno*“, proti rušiteli domáhat, aby se nekalé soutěže zdržel nebo aby došlo k odstranění závadného stavu. Mimo výše uvedeného lze po rušiteli požadovat „*přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení*“.²⁴⁰ V praxi jsou u počítačového softwaru nároky z nekalé soutěže vznášeny zároveň s nároky, které vycházejí z porušení autorského práva.²⁴¹

5.1 Právo proti nekalé soutěži

Počítačový software lze nepřímo chránit jako předmět obchodního tajemství prostřednictvím práva proti nekalé soutěži. Je potřeba ale mít na paměti, že v současné době na rozdíl od dřívější úpravy obsažené v obchodním zákoníku č. 513/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů již obchodní tajemství nepožívá „*samostatné absolutní ochrany*“. Právní úprava je obsažena v § 2985 ObčZ.²⁴² K „*porušení obchodního tajemství*“ dochází v případě „*jednání, jímž jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, o němž se dozvěděl buď v rámci obchodního či pracovněprávního vztahu, nebo*

²³⁷ TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 719.

²³⁸ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 187.

²³⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 38.

²⁴⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴¹ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 187.

²⁴² TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 41.

jednáním přičícím se zákonu“. V praxi často dochází k situaci, kdy z firmy odchází programátor, který pro svého zaměstnavatele vyvíjel určitý software. Následně při nástupu do nového zaměstnání nebo také pro vlastní potřebu v rámci podnikání tentýž zaměstnanec začne vyvíjet produkt podobný. Významnou roli by v takovém případě hrála „*shodnost zdrojového kódu*“.²⁴³

Další ochrana, která připadá v úvahu, je využití takzvané „*generální klauzule nekalého soutěžního jednání*“ obsažené v § 2976 ObčZ. Zmíněný paragraf obsahuje hned v prvním odstavci vymezení nekalosoutěžního jednání.²⁴⁴ „*Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.*“.²⁴⁵

AutZ obsahuje v § 45 skutkovou podstatu „*vyvolání nebezpečí záměny*“. K jejímu naplnění, a tudíž k neoprávněnému zásahu do autorského práva by došlo, jestliže by někdo využil pro vlastní software buďto název, nebo vnější úpravu, která by však byla již použita u softwaru jiného, a to v případě, že by daný zásah mohl „*vyvolat nebezpečí záměny obou děl, pokud nevyplývá z povahy softwaru nebo jeho určení jinak*“.²⁴⁶ Jedná se o zvláštní autorskoprávní delikt objektivní povahy, který vychází ze soutěžněprávního hlediska, a není zde rozhodující, jestli půjde o jednání v rámci hospodářské soutěže. Stejně tak není významné, zda bude odpovědná osoba v rámci daného jednání usilovat o získání prospěchu. To by bylo nezbytné zkoumat v případě nekalé soutěže ve smyslu § 2976, respektive § 2981 ObčZ.

„*Parazitování na pověsti*“ je upraveno v § 2982 ObčZ a je tím myšleno zneužití pověsti cizího závodu, počítačového softwaru nebo služby, který by umožnil získat pro vlastní, ale i cizí podnikání určitý prospěch, kterého by soutěžil jinak nedosáhl. Může se jednat například o použití části loga nebo sloganu, který je typický pro jiný výrobek nebo službu.²⁴⁷

„*Klamavá reklama*“ ve smyslu § 2977 ObčZ je reklama související s povoláním nebo podnikáním, pokud „*klame nebo je způsobilá klamat*“ toho,

²⁴³ JANSKA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 39.

²⁴⁴ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 41.

²⁴⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁶ JANSKA, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 38 a násl.

²⁴⁷ Tamtéž.

komu je určena nebo ke komu dospěje, a ovlivnit tak jeho hospodářské chování. Záměrem je zde podpora odbytu softwaru nebo jiných služeb. Rozhodující z hlediska posouzení konkrétní reklamy jsou výrazné znaky, které daná reklama obsahuje. Může jít například o cenu softwaru, podmínky, za kterých je poskytován, nebo o způsobilost jeho použití k dosažení určitého účelu.²⁴⁸ Příkladem by mohl být text obsažený v reklamě, který by poukazoval na to, že je určitý počítačový software nejprodávanějším softwarem v České republice.²⁴⁹

„Klamavé označení zboží nebo služby“ dle § 2978 ObčZ by bylo takové označení, které by v případě počítačového softwaru bylo „způsobilé vyvolat mylnou domněnku, že jím označený produkt vykazuje určité vlastnosti“, ale ve skutečnosti by tomu tak nebylo. Jako příklad lze uvést počítačový software pro zpracování účetnictví, který by nesl takové označení na obalu nebo byl v nabídce takto označen, ale ve skutečnosti by umožňoval vést pouze daňovou evidenci.²⁵⁰

„Zlehčování“ obsahuje úpravu v § 2984 ObčZ, která říká, že se jedná o takové jednání, kterým by soutěžitel buďto uvedl, nebo rozšířil nepravdivou anebo i pravdivou informaci „o poměrech, výkonech nebo výrobku jiného soutěžitele“ a takováto informace by byla danému soutěžiteli „způsobilá přivodit újmu“. Pokud by tedy například společnost Apple zveřejnila reklamní slogan „Nevyužívejte operační systém Android a raději přejděte na iOS, protože Google dostal pokutu za zneužití dominantního postavení ve výši 4,5 miliardy EUR.“, tak by zde mohlo dojít k naplnění zlehčování jako skutkové podstaty nekalé soutěže.²⁵¹

„Srovnávací reklama“ je přípustná za předpokladu, že v ní provedené srovnání není klamavé. Přípustná srovnávací reklama by také měla objektivně srovnávat počítačový software, který je určen ke stejnému účelu, a to prostřednictvím jedné či více „podstatných, důležitých, ověřitelných a příznačných vlastností“ počítačového softwaru včetně jeho pořizovací ceny, a to bez zlehčování a jakéhokoliv těžení z postavení, činnosti, výsledků a označení soutěžitele. Další podmínka přípustnosti takovéto srovnávací reklamy by byla splněna u počítačového softwaru, který není napodobením nebo reprodukcí jiného

²⁴⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁹ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 30.

²⁵⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 39.

²⁵¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

počítačového softwaru, který je označen názvem soutěžitele nebo jeho ochrannou známkou. Jestliže by výše uvedené požadavky nebyly splněny, bude se jednat o nedovolenou srovnávací reklamu.²⁵²

5.2 Trestněprávní prostředky

Trestněprávní odpovědnost je vázána na konkrétní jednání fyzické nebo právnické osoby a obě mohou nést trestní odpovědnost. Jako základní podmínku pro vyvození trestní odpovědnosti lze označit, že půjde „o úmyslné či nedbalostní jednání fyzické osoby“, přičemž fyzická osoba musí být trestně odpovědná, tedy dovršila patnáctý rok věku. Dále musí dojít k naplnění znaků společenské škodlivosti, tedy dosažení „určitého stupně závažnosti a společenské škodlivosti“ (intenzity porušení), a jednání musí naplnit znaky některé skutkové podstaty trestného činu. Právnické osoby mají trestní odpovědnost na základě zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů a mohou být trestně stíhány za ty trestné činy, které jsou v daném zákoně uvedeny. V případě právnické osoby za ni jedná právě určitá fyzická osoba, jako je například člen statutárního orgánu nebo zaměstnanec.²⁵³

Důležité pro danou problematiku je rovněž vymezení pojmu „softwarové pirátství“, který zahrnuje „jak nelegální software, tak nelegální užití softwaru“. Nejedná se tedy pouze o výrobu nelegálního počítačového softwaru a jeho následné šíření, ale lze pod to podřadit také jakékoliv nelegální zásahy, to znamená případy, kdy počítačový software někdo upraví. Mezi úpravami může jít například o práci takzvaného „crackera“, který provede zásah do licenčního mechanismu včetně jakékoliv bezpečnostní ochrany přidané autorem do počítačového softwaru a pokusí se je vyřadit, nebo jiným způsobem obejít tak, aby bylo možné počítačový software provozovat bez nutnosti platit licenční poplatky.²⁵⁴

Vymezení skutkových podstat jednotlivých trestných činů v souvislosti s počítačovým softwarem nalezneme v TrZ, který současně uvádí, že za tyto činy lze uložit trest „odnětí svobody, propadnutí věci, zákaz činnosti a peněžitý trest“.²⁵⁵ Samotná trestněprávní ochrana autorského práva vychází z § 270 TrZ, ve kterém je

²⁵² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 68.

²⁵⁴ Tamtéž, str. 53 a násl.

²⁵⁵ Tamtéž, str. 73.

vymezena skutková podstata trestného činu „*porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*“.²⁵⁶ Objektívni stránka trestného činu vychází z nikoli nepatrného zásahu „*do zákonem chráněných práv k autorskému dílu*“. V tomto případě lze tedy hovořit o zásahu do „*absolutních práv chráněných autorským zákonem*“. Pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je z hlediska subjektivní stránky trestného činu vyžadován alespoň nepřímý úmysl, a naopak zde není podmínka způsobení škody, byť tato může mít vliv z hlediska „*posouzení závažnosti předmětného skutku*“. Jestliže by pachatel jedním skutkem zasáhl do více práv chráněných autorským zákonem, nejednalo by se o jednočinný souběh, nýbrž „*o naplnění jedné skutkové podstaty*“. Nelze ale vyloučit například „*souběh s trestným činem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže*“ ve smyslu § 248 TrZ, zejména pak nekalé soutěže zmíněné v předchozí podkapitole.^{257, 258}

Ve vztahu k počítačovému softwaru stojí za zmínku trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací, který je obsažen v § 230 TrZ. Dále pak následující trestné činy: „*opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat*“ v § 231 TrZ, „*poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti*“ v § 232 TrZ, „*výroba a držení padělatelského náčiní*“ v § 236 TrZ, „*zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití*“ v § 264 TrZ, „*zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem*“ v § 267 TrZ, „*uvedení někoho v omyl a využití něčího omylu prostřednictvím technického zařízení*“ v § 120 TrZ, „*teroristický útok*“ v § 311 TrZ, „*padělání a pozměnění veřejné listiny*“ v § 348 TrZ a „*porušení chráněných průmyslových práv*“ v § 269 TrZ.²⁵⁹

V závislosti na okolnostech lze využít rovněž ustanovení týkající se „*krádeže*“ dle § 205 TrZ. V úvahu připadá také vymezení „*neoprávněného užívání cizí věci*“ ve smyslu § 207 TrZ pro případ, kdy by pachatel bez souhlasu autora disponoval s datovým nosičem obsahujícím počítačový software. Dojde-li však

²⁵⁶ TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 511.

²⁵⁷ Tamtéž, str. 1217 a násl.

²⁵⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁹ Tamtéž.

k naplnění příslušných skutkových podstat, lze se dopustit také trestných činů jako je „podvod“ dle § 209 TrZ, „poškození cizí věci“ v § 228 TrZ nebo „poškození cizích práv“ dle § 181 TrZ, a to v případě, že by došlo na straně pachatele k využití něčího omylu a následnému vytvoření kopie počítačového softwaru, a dalších trestných činů v závislosti na naplnění znaků jejich skutkových podstat.²⁶⁰

5.3 Správněprávní odpovědnost

Přestupky jsou v AutZ upraveny v hlavě VI, konkrétně pak v § 105a a následujících. Podpůrně se pro přestupky dle AutZ využije PřestZ. Dle § 6 PřestZ je přestupkem „společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“. Pachatelem přestupku pak může být fyzická osoba, fyzická osoba podnikající a právnická osoba. U přestupků fyzických osob je na rozdíl od přestupků fyzických osob podnikajících a právnických osob vyžadováno zavinění, a to alespoň ve formě nevědomé nedbalosti. Aby mohla být fyzická osoba pachatelem přestupku, musí dále splňovat podmínku dosažení patnácti let věku a přičetnosti v době spáchání přestupku. Právnická osoba se dle § 20 odst. 1 PřestZ přestupku dopouští jednáním fyzické osoby „která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu“.²⁶¹

Dle § 105a a § 105b AutZ se přestupku dopouští osoba, která „neoprávněně užije autorské dílo“, tedy v našem případě počítačový software. Stejně tak se lze přestupku dopustit v případě zásahu do autorského práva k počítačovému softwaru.²⁶² U právnické osoby existuje možnost se zprostit odpovědnosti za přestupek, pokud dle § 21 odst. 1 PřestZ prokáže, že „vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila“.²⁶³

²⁶⁰ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 49 a násl.

²⁶¹ TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 1177 a násl.

²⁶² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

5.4 Patentová ochrana

Patent lze definovat jako „*právní ochranu vynálezu, která zaručuje jeho majiteli výlučné právo na využití vynálezu*“. Platnost patentu je nejdéle 20 let a bez souhlasu jeho majitele takovýto patent nesmí nikdo využívat. „*Softwarovým patentem*“ pak je takový patent, který „*chrání určitou programovací techniku (postup programování)*“.²⁶⁴

Největší nedostatek v oblasti autorskoprávní ochrany lze spatřovat v absenci ochrany samotné funkcionality počítačového softwaru. Autorské právo poskytuje ochranu pro „*objektivní vyjádření ve zdrojovém kódu či strojovém kódu*“, popřípadě také „*look and feel*“. Jistou formu ochrany počítačovému softwaru tedy přináší právě patentové právo, respektive čl. 52 Evropské patentové úmluvy. Dané ustanovení zmiňuje, že „*Evropské patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, zahrnují vynálezickou činnost a jsou průmyslově využitelné*“. Hned v druhém odstavci však daný článek obsahuje výjimku, že se ustanovení nevztahuje na počítačové programy. Tato výjimka však musí být vykládána ve vztahu k třetímu odstavci, který říká, že „*ustanovení odstavce 2 vylučují patentovatelnost předmětu nebo činností uvedených v tomto ustanovení, pouze pokud se evropská patentová přihláška nebo evropský patent týkají tohoto předmětu nebo činností jako takových*“.^{265, 266} Podle rozhodovací praxe „*technických stížnostních úřadů Evropského patentového úřadu*“ byly ale umožněny ty vynálezy, které zahrnovaly počítač a byly uskutečněny s pomocí počítačového softwaru, a to pod podmínkou „*technického přínosu vynálezu pro stav techniky*“, jestliže je tento vynález posuzován jako celek. Následně došlo k zahrnutí počítačového programu ve smyslu produktu nebo nosiče, na kterém je uložen, a to pak pod podmínkou, že půjde o technický charakter vynálezu, který je splněn v případě, že počítačový program je schopen „*vyvolat dostatečný technický účinek*“. Takový účinek však nesmí přesahovat běžnou interakci mezi počítačovým programem a počítačovým hardwarem. Při splnění výše uvedených podmínek lze tedy počítačový software patentovat. V této oblasti začalo docházet k postupnému sblížení režimu

²⁶⁴ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 7.

²⁶⁵ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 46 a násl.

²⁶⁶ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 180 a násl.

patentové ochrany počítačového softwaru u zemí „*Úmluvy o udělování evropských patentů*“ a USA, kde jejich patentovatelnost není vyloženě předem vyloučena.²⁶⁷ Mnohdy úspěch v získání patentu závisí i na vhodně formulovaném nároku. Jako příklad významného rozhodnutí ve věci žádosti o udělení patentu lze uvést rozhodnutí „*Odvolačího senátu Evropského patentového úřadu*“ pod označením „*T 11173/97 IBM*“. V daném případě šlo o to, jestli může být počítačový program, který je uložen na datovém nosiči, „*předmětem patentové ochrany*“ za předpokladu, že je přítomen „*dostatečný technický efekt*“ spočívající například v zajištění bezpečnosti u brzdového systému automobilů.²⁶⁸

Obdobné ustanovení jako u Evropské patentové úmluvy je obsaženo v zákoně č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, a to v tom smyslu, že daný zákon již podle § 3 odst. 2 písm. c) opět nepovažuje za vynálezy právě počítačové programy.²⁶⁹ Následující třetí odstavec uvedeného zákona však doplňuje, že je „*patentovatelnost vyloučena za předpokladu, že se přihláška vynálezu nebo patent týkají pouze počítačových programů*“, čímž znění předchozího odstavce relativizuje. Na základě toho jsou udělovány patenty na „*tzv. vynálezy uskutečňované počítačem*“.²⁷⁰

Přidanou hodnotou ochrany prostřednictvím patentu tedy je skutečnost, že vynálezce získává ochranu také v případě „*projevu a inovativní složky na úrovni strojového kódu*“. Patent totiž může být narušen nejen využitím reverzního inženýrství, ale také v případech, kdy jiný programátor nezávisle vyvine počítačový software, „*který funguje na bázi stejných postupů a má shodné funkce*“. Na druhou stranu je ale u patentu na rozdíl od autorskoprávní ochrany nezbytné počítat se zdoluhavým procesem, kdy je posuzováno „*naplnění požadavků patentovatelnosti vynálezu*“. Značný význam softwarových patentů lze spatřit například u výrobců mobilních telefonů, které se v poslední době skládají ze stále většího množství „*technologických prvků*“. Tyto prvky je potřeba nějakým způsobem chránit, a proto jsou zpravidla předmětem patentové ochrany a software zde hraje zcela zásadní roli.

²⁶⁷ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 180 a násl.

²⁶⁸ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7, str. 60.

²⁶⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 46 a násl.

²⁷⁰ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 180 a násl.

Souběžně se začíná nejen do našich domácností rozšiřovat „*internet věci*“, v němž mají patenty opět nezastupitelnou úlohu.²⁷¹

²⁷¹ KASL, František. Obhajitelnost softwarových patentů. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 16, s. 25-41. ISSN 1804-5383. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/revue/issue/download/16/pdf_13, str. 27 a násl.

6 Výběr z judikatury

Závěrečná kapitola práce je věnována výběru z tematicky relevantní judikatury. Představuje několik zajímavých případů, které se týkají počítačového softwaru a ovlivnily směr, jakým se jeho autorskoprávní ochrana ubírá.

6.1 C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvu kultury

Soudní dvůr Evropské unie se ve věci C-393/09 dne 22. 12. 2010 zabýval sporem mezi Bezpečnostní softwarovou asociací – Svazem softwarové ochrany (BSA) a Ministerstvem kultury. V rámci tohoto sporu Ministerstvo kultury odmítlo „*udělit BSA oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových autorských práv k počítačovým programům*“. Ze strany Nejvyššího správního soudu následně v průběhu sporu došlo k podání žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách, kdy jedna z nich byla předběžnou otázkou ve smyslu výkladu čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS. Konkrétně šlo o to, zda by se měl daný odstavec vykládat tak, že se v rámci autorskoprávní ochrany počítačového softwaru rozumí „*vyjádřením počítačového programu v jakékoliv formě*“ také grafické uživatelské rozhraní na straně počítačového programu nebo alespoň jeho část. Třetí senát Soudního dvora rozhodl následovně: „*Grafické uživatelské rozhraní není formou vyjádření počítačového programu ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS, a nemůže se na něj vztahovat autorskoprávní ochrana počítačových programů podle této směrnice.*“ Z rozhodnutí tedy vyplývá, že grafické uživatelské rozhraní nelze považovat za formu vyjádření počítačového programu a není tak předmětem autorskoprávní ochrany, která se vztahuje na počítačové programy, nýbrž „*představuje pouze prvek tohoto programu, jehož prostřednictvím uživatelé využívají funkce uvedeného programu*“.²⁷² Nutno poznamenat, že další výtvoř jako „*obrazová, zvuková nebo zvukově obrazová ztvárnění*“, které budou vyjádřeny v objektivně vnímatelné podobě a zobrazeny na obrazovce počítače, mohou naplnit pojmové znaky díla. V tomto případě by se však jednalo již o výtvoř samostatný, který by byl odlišný od počítačového softwaru. To vše i přes to, že „*v důsledku jeho užití toto původní nové dílo vzniklo*“, a zpravila došlo k jeho společnému užití.

²⁷² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ve věci C-393/09 ze dne 22. prosince 2010. Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvu kultury. In: EUR-lex [online]. 2010.

V případě dalšího výtvaru by takové dílo mohlo být vnímáno například jako dílo umělecké (výtvarné).²⁷³ Mělo by však být odlišováno od pojmu „*uživatelského rozhraní počítačového programu (interface) jako technologicky a logicky uspořádaného prostředku, jehož prostřednictvím počítačový program komunikuje se svým uživatelem na základě jejich vzájemné interakce*“.²⁷⁴

6.2 C-406/10, SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd.

Soudní dvůr Evropské unie se ve věci C-406/10 dne 2. 5. 2012 zabýval sporem mezi společnostmi SAS Institute Inc. a World Programming Ltd. Velký senát zde rozhodoval žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu čl. 1 odst. 2 a čl. 5 odst. 3 směrnice 91/250/EHS.²⁷⁵ Došlo k tomu, že SAS Institute Inc. vyvinula počítačový software SAS, ale World Programming Ltd. tento počítačový software využila tak, že na jeho základě postavila svůj vlastní systém pod názvem „*World Programming System*“, který převzal většinu funkcionality původního počítačového softwaru. Nutno podotknout, že k tomu došlo podle všeho pouze na základě studování původního počítačového softwaru, který konkurenční společnost měla k dispozici a využívala ho, a to bez jakéhokoliv přístupu k jeho zdrojovému kódu a bez provedení jeho dekompile.²⁷⁶ SAS Institute Inc. následně podala žalobu pro porušení autorských práv k počítačovým programům a případ se dostal až k Evropskému soudnímu dvoru. Samotné rozhodnutí Soudního dvora pak vypadalo následovně: „*Čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250 musí být vykládán v tom smyslu, že ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu, a v důsledku toho nepožívají autorskopravní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice.*“²⁷⁷ Pokud by tedy někdo napodobil počítačový software, ale nevyužil jeho zdrojový nebo strojový kód, nebude se jednat o zásah do autorských práv

²⁷³ TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4, str. 40.

²⁷⁴ Tamtéž, str. 718.

²⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-406/10 ze dne 5. května 2012. SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd. In: EUR-lex [online]. 2012.

²⁷⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 48 a násl.

²⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-406/10 ze dne 5. května 2012. SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd. In: EUR-lex [online]. 2012.

k původnímu počítačovému softwaru. Jestliže by ovšem někdo „nad rámec standardních systémových funkcionalit“ převzal grafické prvky tabulkového editoru, jakým je například Microsoft Excel, již by mohl zasahovat „do autorských práv ke grafickému uživatelskému rozhraní“, které, jak již bylo řečeno u judikátu C-393/09 v předchozí podkapitole, představuje samostatný výtvar.²⁷⁸ Stejně tak, pokud by ve sporu vyšlo najevo, že byl na straně konkurenčního subjektu prokazatelně přístup ke zdrojovému kódu původního počítačového softwaru, a následně by znaleckým posudkem byla prokázána shoda ve zdrojovém kódu, tedy „zejména shodnost chyb, struktury a organizace dat“, bylo by již na druhé straně, aby vyvrátila domněnku zásahu do autorských práv v důsledku zkopírování zdrojového kódu.²⁷⁹

6.3 C-128/11, UsedSoft GmbH. proti Oracle International Corp.

Soudní dvůr Evropské unie se ve věci C-128/11 dne 3. 7. 2012 zabýval sporem mezi společnostmi UsedSoft GmbH. a Oracle International Corp. Velký senát rozhodoval o předběžně otázce týkající se výkladu čl. 4 odst. 2 a čl. 5 odst. 1 směrnice 2009/24/ES.²⁸⁰ Konkrétně šlo o spor týkající se přenechání licence na použitý počítačový software. Společnost UsedSoft GmbH nabízela službu, jejímž prostřednictvím si bylo takovýto použitý počítačový software možné obstarat.²⁸¹ Softwarem Oracle International Corp. byl počítačový software, který fungoval na bázi „klient-server“, a rozmnoženinu tohoto počítačového softwaru si zákazníci dané společnosti stahovali přímo z jejich webových stránek. Licenční podmínky pak nabyvateli umožňovaly počítačový software trvale nainstalovat na server. Umožnily také určitěmu, v licenci omezenému, počtu uživatelů se k serverové části připojovat prostřednictvím klientské části počítačového softwaru k tomu určené. Licenční smlouva obsahovala následující ujednání: „*Platbou za služby získáváte výhradně pro vnitřní obchodní účely nevýlučné, nepřevoditelné a bezplatné užívací*

²⁷⁸ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 176 a násl.

²⁷⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 49.

²⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-128/11 ze dne 3. července 2012. UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp.. In: EUR-lex [online]. 2012.

²⁸¹ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 179 a násl.

právo na dobu neurčitou ke všem produktům a službám, které Oracle vyvíjí a zpřístupňuje Vám na základě této smlouvy.“²⁸² Soudní dvůr Evropské unie, ke kterému se daný spor dostal, ve prospěch UsedSoft GmbH „dovodil, že tato služba nepředstavuje porušování práv k dotčeným počítačovým programům, a to z důvodu vyčerpání práv v souladu s čl. 4 odst. 2“.²⁸³ Soudní dvůr Evropské unie neakceptoval argumentaci Oracle International Corp., podle které by se měl pojem „oprávněný nabyvatel“ ve smyslu čl. 5 odst. 1 směrnice 2009/24 týkat výhradně „nabyvatele, který je oprávněn počítačový program užívat podle licenční smlouvy uzavřené přímo s nositelem autorského práva“. Zároveň bylo ze strany Soudního dvora konstatováno, že v případě, kdy dojde ke stažení rozmnoženiny počítačového softwaru z webové stránky nositele autorského práva, následné instalaci na server zákazníka a uzavření licenční smlouvy na tuto rozmnoženinu, tvoří to nedílný celek, který je kvalifikován jako prodej. V rozhodnutí pak Soudní dvůr Evropské unie stanovil pro vyčerpání práva na rozšiřování rozmnoženiny počítačového programu dvě podmínky. První podmínkou je, že licence musí být poskytnuta bez časového omezení. Druhou podmínkou, že to bude za odměnu, která bude korespondovat s hospodářskou hodnotou dané rozmnoženiny autorského díla. Stanoven je rovněž požadavek na původního nabyvatele, který musí při dalším prodeji zajistit, aby licence vztahující se na větší počet uživatelů počítačového softwaru nebyla dělena mezi původního a nového nabyvatele. Jinými slovy, pokud má původní nabyvatel počítačový software v rámci dané licence nainstalovaný na určitém počtu počítačů připojících se k serverové části počítačového softwaru, měl by ho odstranit a učinit tak danou rozmnoženinu nepoužitelnou. Když by se totiž stalo, že licence bude rozdělena, a tudíž využívána zčásti na straně původního a ze zbývajících částí na straně nového nabyvatele, který si rozmnoženinu buďto stáhne z webových stránek nositele autorských práv, či nainstaluje z jiného datového nosiče (například DVD) a následně využije po příslušné aktivaci dané licence, poruší tím původní nabyvatel výlučné právo na rozmnožování počítačového programu. Zároveň by se na takový případ již nevztahoval „účinek vyčerpání práva na rozšiřování“ dle čl. 4 odst. 2 směrnice 2009/24/ES, a to bez ohledu na to, jestli by si takový „nabyvatel

²⁸² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 417 a násl.

²⁸³ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 179 a násl.

dodatečných uživatelských práv“ nepořídil novou rozmnoženinu, a tudíž ani neprovedl novou instalaci daného počítačového softwaru.²⁸⁴

Tímto přelomovým rozsudkem Soudní dvůr Evropské unie narušil doposud vnímanou nepřevoditelnost počítačového softwaru, aniž by k tomu byl dán souhlas ze strany poskytovatele licence, a to tím, že kvalifikoval jako prodej softwaru pouhé poskytnutí časově neomezené licence za jednorázově uhrazený licenční poplatek.²⁸⁵ Celý spor pak pokračoval rovněž u národních soudů v Německu, ale vzhledem k tomu, že společnost UsedSoft GmbH vzala v dubnu roku 2015 zpět své odvolání, nabyl právní moci rozsudek soudu první instance z roku 2007. To s ohledem na rozhodnutí Soudního dvora, které je rozebráno v rámci této práce, bohužel příliš nepřidalo na právní jistotě v otázce použitého softwaru. Proti UsedSoft GmbH byly v souvislosti s vyčerpáním práva vedena soudní řízení také ze strany dalších společností jako například Adobe Systems Incorporated. Za zajímavost lze považovat výslovné konstatování Soudního dvora, že na straně nositele autorského práva je povinnost zajistit „*dostupnými technickými prostředky*“, aby na straně prodávajícího stále dostupná rozmnoženina „*byla učiněna nepoužitelnou*“. Na straně výrobce počítačového softwaru by tedy mělo pravděpodobně docházet k identifikaci nejen prvního nabyvatele, se kterým došlo k uzavření smlouvy, ale také jakéhokoliv dalšího nabyvatele, a to přesto, že s ním již není v žádném smluvním vztahu.²⁸⁶

6.4 C-666/18, IT Development SAS proti Free Mobile SAS

Soudní dvůr Evropské unie se zabýval žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, která se týkala „*výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví*“ a také článku 4 směrnice 2009/24/ES. Žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi IT Development SAS a Free Mobile SAS týkajícího se „*údajného porušení práv k počítačovému programu a z něj vyplývající újmy*“. Podstatou sporu bylo, že se společnost Free Mobile měla údajně dopustit porušení práv k počítačovému

²⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-128/11 ze dne 3. července 2012. UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp.. In: EUR-lex [online]. 2012.

²⁸⁵ LOKAJÍČEK, Jan. K možnosti prodeje použitého software. *Právní rozhledy*. 2015, roč. 23, č. 11, s. 394-398. ISSN 1210-6410.

²⁸⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 417 a násl.

programu tím, že v něm vytvořila zcela nové formuláře a tím počítačový program podstatným způsobem neoprávněně změnila. Své tvrzení společnost IT Development opírala o licenční smlouvu, ve které se nacházel explicitní zákaz jakéhokoliv přímého či nepřímého provádění změn, úprav, přizpůsobování počítačového softwaru nebo dotváření dalších a dodatečných děl. Základem předběžné otázky položené odvolacím soudem v Paříži bylo, zda je možné výše uvedené směrnice vyložit tak, že porušení licenční smlouvy bude v daném případě podřaditelné pod pojem „*porušení práv duševního vlastnictví ve smyslu směrnice 2004/48*“. Takový výklad by pak znamenal (resp. znamená, viz dále), že nositel autorských práv k počítačovému programu musí mít možnost požívat záruk stanovených ve směrnici 2004/48, a to „*bez ohledu na režim odpovědnosti použitelný podle vnitrostátního práva*“. Soudní dvůr Evropské unie ve vztahu k položené předběžné otázce konstatoval, že „*zákaz změny zdrojového kódu počítačového programu tedy patří k autorským právům k počítačovému programu, jejichž ochranu upravuje směrnice 2009/24*“. Navíc doplnil, že se ochrana podle této směrnice bude přiznána jakékoli osobě (fyzické i právnické), která je dle vnitrostátní právní úpravy autorského práva oprávněná k takovým dílům. „*Z toho vyplývá, že směrnice 2009/24 neváže ochranu práv nositele autorských práv k počítačovému programu na otázku, zda tvrzené porušení těchto práv spadá pod porušení licenční smlouvy, či nikoli*“. Soudní dvůr Evropské unie dále konstatoval, že rovněž v případě aplikace směrnice 2004/48 bude porušení licenční smlouvy zahrnutelné pod pojem „*porušení práv duševního vlastnictví*“. Je tomu tak z toho důvodu, že podle čl. 2 odst. 1 se směrnice 2004/48 „*vztahuje na jakékoli porušení práv duševního vlastnictví*“, což zahrnuje také porušení podmínek licenční smlouvy uzavřené s autorem daného počítačového programu. Soudní dvůr Evropské unie dále uvedl, že v případě porušení autorských práv je na členských státech a v jejich pravomoci, aby určily konkrétní režim odpovědnosti. Nesmí to však být, jak již bylo zmíněno výše na překážku ochrany práv duševního vlastnictví, která vyplývá ze směrnic 2004/48 a 2009/24, neboť nositel autorských práv musí mít záruky z nich vyplývající možnost požívat.²⁸⁷

²⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora IT Development SAS proti Free Mobile SAS, Beck-online [online]. Copyright © 2009, Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=mv2tmxzsgaytqx3dniydmnrw&groupIndex=24&rowIndex=0>

6.5 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1271/2016

Nejvyšší soud rozhodoval spor v trestní věci, ve kterém šlo o to, jestli se dá obviněný (dovolatel) považovat za neoprávněného uživatele počítačového programu se všemi důsledky z toho vyplývajícími i za předpokladu, že mu, jak obviněný v dané věci tvrdil, datový nosič s licenčními klíči k danému počítačovému programu bezúplatně zaslala neznámá osoba.²⁸⁸ Nejvyšší soud se odkázal na v této práci již zmíněné rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie č. C-128/11 ve věci UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp. ve vztahu k uvádění „použitých“ počítačových programů na trh. Obviněný se totiž ve své obhajobě opíral o to, že darováním takového použitého počítačového softwaru „nabyl právo je užívat, když jejich prvním prodejem došlo k vyčerpání autorských práv“. Prvním prodejem zde tedy mělo dojít k naplnění § 14 odst. 2 AutZ a vyčerpání autorských práv. To vše i přesto, že obviněný „sám neuzavřel licenční smlouvu přímo s autorem díla (počítačového programu) nebo s jiným nositelem autorských práv“.²⁸⁹

6.6 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2008, sp. zn. 30 Cdo 376/2007

Nejvyšší soud rozhodoval spor o tom, jestli lze za počítačový program požívající autorskoprávní ochrany považovat údajně žalobcem vytvořenou internetovou prezentaci ve formě webových stránek, na kterých jsou prezentovány mobilní telefony s technickým popisem. Tyto stránky si měla zkopírovat jeho konkurence a užívat je bez k tomu nezbytné licence. V důsledku toho mělo dojít k porušení autorského práva a bezdůvodnému obohacení. Krajský soud s odkazem na § 2 odst. 2 AutZ konstatoval, že počítačový program lze považovat za dílo, „je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem“, a nemusí se jednat o „jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora“. Takový počítačový program však musí vždy „přesáhnout rámec pouhé technické dovednosti“ a být jako dílo vyjádřen v objektivně vnímatelné podobě. Česká technická norma pak definuje

²⁸⁸ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, str. 180.

²⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1271/2016.

počítačový program jako „zápis algoritmu ve tvaru, který je schopen zpracovávat systém na zpracování údajů, tj. systém provádějící operaci s údaji, který zahrnuje výpočetní prostředky a lidskou obsluhu a vykonává funkce přípravy údajů, vstupu, zpracování, ukládání, výstupu a řízení“. Z pohledu autorského práva se podle Nejvyššího soudu jedná o „literární ztvárnění postupu řešení problému“, které již nezahrnuje postup nebo řešení takového problému. Konečně je potřeba od výše uvedeného odlišit „obrazová nebo zvukově obrazová ztvárnění vyjádření ve vnímatelné podobě na obrazovce počítače“, což bylo v tomto případě zásadní. Webové stránky, které žalobce vytvořil skrze grafické zobrazení a doplnil je o technické údaje mobilních telefonů, nelze podle soudu považovat a zaměňovat za autorským právem chráněný počítačový program. Při tvorbě takové internetové prezentace by zde byl navíc tvůrčí prostor zcela minimální, i když i ten by musel být využit, ale v tomto případě nebyl, navíc nebyl žalobce schopen prokázat své autorství.²⁹⁰ Tento spor skončil rovněž u Ústavního soudu (III. ÚS 433/09 ze dne 15. 9. 2009) a výsledkem bylo, že ústavní stížnost byla odmítnuta.

6.7 Sega Enterprises Ltd. v. Accolade Inc.

Společnost Accolade měla zájem o distribuci svých videoher na platformě Genesis, kterou vyvinula společnost Sega. Accolade se ale nechtěla s vydáním svých her omezovat exkluzivně na danou platformu, což byla jedna z podmínek společnosti Sega pro to, aby na její platformě mohla být hra vůbec zveřejněna. Accolade tak vyvinula prostřednictvím reverzního inženýrství značné úsilí za účelem dekompile kódu společnosti Sega a své videohry upravila, aby obsahovaly pouze takové prvky, které zajistí kompatibilitu s platformou Genesis. Odvolací soud Spojených států amerických pro devátý okruh zde prohlásil, že zdrojový kód pro zajištění interoperability videohry a platformy nepodléhá copyrightové ochraně a jedná se o případ fair use.²⁹¹ Fair use byl dle rozhodnutí v tomto konkrétním případě tedy sice možný, ale pouze za situace, že se jedná o jediný možný způsob poznání zdrojového kódu počítačového softwaru a existuje pro to legitimní důvod.²⁹²

²⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2008, sp. zn. 30 Cdo 376/2007.

²⁹¹ *Harvard Journal of Law & Technology* [online]. [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://jolt.law.harvard.edu/assets/articlePDFs/v31/31HarvJLTech305.pdf>, str. 332 a násl.

²⁹² Viz například: „*If such disassembly provides the only means of access to those elements of the code that are not protected by copyright and the copier has a legitimate reason for seeking such access.*“ Rozsudek odvolacího soudu Spojených států amerických pro devátý okruh ve věci Sega

6.8 Apple Computer, Inc. v. Microsoft Corp.

V tomto sporu se řešily prvky uživatelského rozhraní Apple Macintosh, které měly být využity společností Microsoft. Pro určení, zda doktrína „*scènes a faire*“ vylučuje aplikaci copyrightové ochrany, a tudíž ji lze aplikovat na daný případ, je nejprve potřeba aplikovat určitý test. Soud by měl zhodnotit prvky uživatelského rozhraní počítačového softwaru jak z pohledu autora copyrightem chráněného díla, tak na základě ostatních počítačových programů, které již (v době kdy bylo dané sporné dílo požívající copyrightové ochrany vytvořeno) existovaly. Významnou roli zde tedy hraje původnost autorského díla, která je následně poměřována s přihlédnutím k okolnostem, které existovaly v době, kdy bylo takové dílo vytvořeno, a nikoliv až v době následného sporu. Nejvyšší soud Spojených států amerických k tomu později konstatoval, že podmínkou „*sine qua non*“ pro přiznání copyrightové ochrany je právě původnost. Analýza provedená ve spojení s doktrínou „*scènes a faire*“ tudíž musí zahrnovat úvahu nad tím, jestli je dané dílo původní nebo se naopak jedná o dílo, které bylo v době vytvoření autorem považováno za standardní či běžné (tj. bylo vytvořeno s použitím standardních postupů při vývoji počítačového softwaru apod.).²⁹³ Rozhodovací praxe soudů v USA včetně tohoto konkrétního případu se přiklonila spíše k názoru, že by dílo muselo být prakticky totožné (identické). Pokud tedy jeden počítačový program zobrazuje příkazy jako ikony a druhý jako slova, pak podmínka totožnosti mezi uživatelskými rozhraními splněna není.²⁹⁴

v. Accolade. Digital Law Online home page [online]. Dostupné z: <http://digital-law-online.info/cases/24PQ2D1561.htm>

²⁹³ Copyright World May 2009 [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.jonesday.com/files/Publication/913ab9f5-4eaf-4ba7-a305-116b11e903b3/Presentation/PublicationAttachment/6809cb5e-fe96-4218-8486-202e7a45a25a/011-013-CW-May09-Feat.pdf>, str. 11 a násl.

²⁹⁴ *The Software Protection Paradigm – SGR Law. Smith, Gambrell & Russell Law Firm – SGR Law* [online]. Copyright © 2021. Smith, Gambrell. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.sgrlaw.com/briefings/474/>

Závěr – úvahy de lege ferenda

Cílem této práce bylo shrnutí základních aspektů autorskoprávní ochrany počítačového softwaru. Práce blíže seznamuje s danou problematikou a představuje dané téma z pohledu právních úprav i aplikační praxe. V úvodu diplomové práce jsou vymezeny základní pojmy. Na tyto pojmy pak navázala charakteristika mezinárodní a evropské právní úpravy, od které se autorskoprávní ochrana v České republice odvíjí a na kterou navazuje. Podrobněji bylo popsáno autorství počítačového softwaru, tedy otázka, kdo může být považován za autora a zejména jaká práva a povinnosti z toho vyplývají. Na tuto kapitolu navázala část týkající se konkrétních právních úprav autorskoprávní ochrany počítačového softwaru včetně prostředků možné ochrany proti zásahům do práv autora. Zmíněny byly také nejčastěji používané druhy licencí v oblasti počítačového softwaru i samotná licenční smlouva. Opomenuty nezůstaly vybrané aspekty ochrany autorských práv v USA, které se od kontinentální úpravy v mnohém odlišují. Popis prostředků ochrany práv autora nezůstal pouze v autorskoprávní rovině, ale byly představeny rovněž prostředky trestněprávní a správněprávní, ochrana proti nekalé soutěži a ochrana prostřednictvím patentů. Diplomová práce je zakončena výběrem několika zajímavých případů z judikatury, které se týkají počítačového softwaru a ovlivnily směr, jakým se jeho autorskoprávní ochrana ubírá. Většina kapitol v této práci by při snaze zcela vyčerpát dané téma vydala na samostatnou práci, ale přesto lze konstatovat, že cíl stanovený v úvodu této práce byl dosažen.

Vzhledem k tomu, že se autor této práce profesně pohybuje v oblasti tvorby počítačového softwaru a zejména pak webových aplikací, spatřuje osobně budoucnost v nasazení modelu SaaS a v cloudových technologiích obecně. Jejich podstatou je, že zdrojový kód aplikace, respektive jeho hlavní část zůstává provozován na serveru nositele autorských práv nebo jeho subdodavatele, který zajišťuje službu serverového hostingu. K uživateli služby se zpravidla dostávají pouze takzvané z hlediska logiky zjednodušené výstupy ve formě webové aplikace. Ty ke svému provozu vyžadují internetové připojení k serveru, na kterém je provozována většina logiky počítačového softwaru, tedy z hlediska nároků na hardware jde o náročné výpočetní nebo databázové procesy a operace. Oproti nativním počítačovým programům přináší tyto aplikace běžící ve webovém prohlížeči další nesporné výhody a akcent je kladen na kompatibilitu napříč různými platformami a operačními systémy. Model SaaS, který je zpravidla

poskytován za paušální úhradu je výhodný nejen z hlediska ochrany autorských práv, ale také nároků na již zmíněný výpočetní výkon jak na straně procesoru a operační paměti, tak grafické karty. Neustávající vývoj lze spatřovat v oblasti vývoje aplikací pro mobilní telefony a další nositelnou elektroniku, jako jsou hodinky, brýle a nespočet dalších zařízení. Tato zařízení budou společně s například autonomně řízenými vozidly zcela nepochybně do budoucna přinášet specifické aspekty vyžadující právní úpravu, kterou bude nezbytné odpovídajícím způsobem řešit.

Způsob distribuce počítačových programů však přináší i další otázky týkající se jejich autorskoprávní úpravy. Na jedné straně existují názory, že kupříkladu v režimu SaaS je poskytována pouze služba a není tedy nezbytně nutné udělovat zároveň licenci. Na straně druhé se však zcela protichůdně a mnohdy z opatrnosti objevují názory jiné, které tvrdí, že ať už je počítačový software poskytnut v jakékoliv formě, stále půjde o autorské dílo, k jehož užití bude nezbytné si opatřit určitou licenci.²⁹⁵

V praxi je poměrně obtížně realizovatelnou věcí, kterou mimo jiné řeší právě nasazení SaaS, ochrana počítačového softwaru všemi dostupnými technickými prostředky, jak byla nastíněna Soudním dvorem Evropské unie ve sporu UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp. Jestliže chceme určitou rozmnoženinu učinit nepoužitelnou nebo nespustitelnou, znamená to, že celý spustitelný strojový kód by nesměl být k dispozici na datovém úložišti ani v operační paměti počítače uživatele. Prostředky technické ochrany s využitím softwarových nástrojů (tzv. DRM technologie)²⁹⁶ jsou velmi často rychle prolomeny zkušenými programátory a je pouze otázkou času, kdy budou mít k dispozici nejen strojový kód, ale po potřebné dekompilaci s využitím reverzního inženýrství také kód zdrojový. Takovýto kód pak jsou schopni před dalším šířením rovněž pozměnit, a tudíž obejít technické prostředky ochrany v podobě ověření platnosti licence, ke kterému by byl případně využit server nositele autorských práv nebo jiný odpovídající způsob ověření platnosti licence implementovaný v rámci daného počítačového softwaru.

²⁹⁵ *IT právo: SAAS – Je nutné k jeho užití poskytnout* | *epravo.cz*. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/it-pravo-saas-je-nutne-k-jeho-uziti-poskytnout-smluvni-licenci-111561.html>

²⁹⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKA. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, str. 60 a násl.

Z hlediska právní úpravy autorskoprávní ochrany počítačových programů lze spatřovat vhodnost její precizace tak, aby lépe reflektovala specifika týkající se počítačových programů, které se stávající ochraně poskytované jako dílům literárním z důvodu odlišné technické povahy, vzniku i užití začínají poměrně vzdalovat. To lze spatřovat také v množství výjimek cílících právě na počítačové programy. V návaznosti na turbulentní vývoj informačních technologií jako celku lze také poukázat na nevhodnost chybějící úpravy, která by poskytovala ochranu invence na straně vývojáře počítačového programu. Jako základ vedoucí k případné, snad ne až příliš ambiciózní vlastní právní úpravě týkající se počítačových programů by bylo přinejmenším vhodné doplnit do stávající autorskoprávní úpravy jasnou definici počítačového programu, která v české právní úpravě doposud absentuje.

Další oblastí, která by si de lege ferenda bezpochyby zasloužila určitou pozornost, je translativní převoditelnost majetkové složky autorských práv způsobem, který známe z angloamerického právního systému, respektive monistického přístupu kupříkladu v USA. Určité tendence a názory směřující k odklonu od stávajícího kontinentálního pojetí směrem ke copyrightu se již v České republice objevily například při schvalování vládního návrhu ObčZ. K tomu by však bylo nezbytné formou novelizace změnit také úpravu AutZ, protože samotná „*rekodifikace obecného soukromého práva*“ nestačí. Zákodárce bude v takovém případě muset zvážit veškeré možné aspekty týkající se nejen samotné právní proveditelnosti legislativní změny a souvisejících dopadů na „*ochranu zájmu autorů jako hospodářsky slabší strany*“, ale také stanovit přípustný rozsah možného převodu majetkových práv, skutkově vymezit jeho přípustnost a stanovit formu, v jaké by se autorská práva převáděla. Z hlediska skutkového vymezení přípustnosti byla „*navrhována neomezená možnost převodu výkonu majetkových autorských práv*“, ale také varianta řešení, která by se týkala pouze počítačového softwaru, databází aj. Jako kompenzace autorům se pak nabízí buďto institut spravedlivé odměny, který známe z unijního práva, nebo také „*rozšíření institutu práva na dodatečnou odměnu*“, který je nyní využíván v případě díla vytvořeného zaměstnancem.²⁹⁷ Otázkou zůstává, jak dalece by se takováto změna promítla do stávající právní úpravy licencí, a to jak z pohledu právního, tak jejich faktické využitelnosti ve vztahu k počítačovému softwaru a jeho vývoji. Lze si představit,

²⁹⁷ Advokátní deník. *Novinky ze světa advokacie* [online]. Copyright ©, 2012, č. 4. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_04_2012_web.pdf, str. 68 a násl.

že investoři by od svých dodavatelů s největší pravděpodobností vyžadovali převod majetkových autorských práv realizovaný prostřednictvím převodní smlouvy. Nevýhodou by bylo bezesporu větší omezení práv autorů ve prospěch vykonavatelů majetkových práv, ale na druhou stranu by zde byla poměrně značně širší možnost užití takovýchto děl.

Diploma thesis summary

The aim of this thesis is to summarize basic aspects of computer software copyright protection. The thesis closer introduces the given problems and the given topic from the perspective of legal regulations and application practice. The introduction to the diploma thesis defines the basic terms. These are followed by the characteristics of the international and European legal regulations, from which copyright protection in the Czech Republic unfolds and with which it is connected. The thesis describes in more detail computer software authorship, *i.e.*, the question of who may be treated as an author, and, above all, the rights and obligations resulting therefrom. This chapter is followed by a part concerned with specific legal regulations concerning computer software copyright protection, including the means of possible protection against encroachment upon the author's rights. This part also mentions the most frequently used licences in the field of computer software and licencing agreements. The thesis does not neglect selected aspects of copyright protection in the USA, which differ from the continental regulation in many aspects. The description of the means of protection of the author's rights does not stay in the copyright level only, but also introduces criminal and administrative means, protection against unfair competition, and protection by means of patents. The diploma thesis is concluded by a selection of several interesting judgments which are concerned with computer software and have influenced the direction of computer software copyright protection. Most of the chapters in this thesis would produce an independent thesis in an effort to completely exhaust the given topic; however, in spite of this, we may claim that the aim set in the introduction to this thesis has been achieved.

Owing to the fact that the author of this thesis pursues a profession in the field of computer software creation, especially web applications, he personally sees the future in applying the SaaS model and in cloud technologies in general. The principle of cloud technologies is that the application source code, or more precisely, the main part thereof, remains operated on the server of the copyright holder or of the copyright holder's sub-supplier providing server hosting. The service user generally gets only so-called logically simplified outputs in the form of a web application. These require for their operation an Internet connection to the server where most of the computer software logic is operated; thus, the computing or database processes and operations are demanding in terms of hardware

requirements. In comparison to native computer programs, applications running in a web browser bring other indisputable advantages, accentuating compatibility across various platforms and operational systems. The SaaS model, which is generally provided for a lump-sum payment, is convenient not only in terms of copyright protection but also in terms of computer performance requirements on the side of the processor and the working memory as well as the graphic card. Constant development may be seen in the field of development of applications for mobile phones and other portable electronics, such as watches, glasses, and a countless number of other devices. Such devices, together with, for instance, autonomous vehicles, will doubtlessly bring specific aspects requiring legal regulation in the future to be resolved correspondingly.

However, the method of computer program distribution produces also other questions relating to computer program copyright protection. On the one hand, there are opinions that, for instance, the SaaS regime provides only the service, so that it is not absolutely necessary to grant a licence. However, on the other hand, other, absolutely contrary opinions have been appearing, frequently as a precaution, claiming that no matter in what form the computer software has been provided, it is still a copyrighted work for the use of which a licence must be obtained.²⁹⁸

In practice, computer software protection by all available technical means, as outlined by the Court of Justice of the European Union in the *UsedSoft GmbH versus Oracle International Corp.* dispute, is relatively difficult and is *inter alia* solved by applying SaaS. If we want to make a certain copy unavailable or non-executable, it means that the whole executable machine code must not be available in the data storage device or in the user's computing memory. The means of technical protection using software tools (the so-called DRM technologies)²⁹⁹ are very frequently quickly broken by experienced programmers and it is only a matter of time when they have the machine code as well the source code after the necessary de-compilation using reverse engineering. They are also able to change such code before further dissemination, thus evading technical means of protection in the form of licence validity verification, for which the copyright holder's server or another

²⁹⁸ *IT právo: SAAS – Je nutné k jeho užití poskytnout* | *epravo.cz*. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. [cit. 2021-02-06]. Available from: <https://www.epravo.cz/top/clanky/it-pravo-saas-je-nutne-k-jeho-uziti-poskytnout-smluvni-licenci-111561.html>

²⁹⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0, p. 60 et seq.

corresponding method of licence validity verification implemented within the given computer software could be possibly used.

It is advisable to make the legal regulation of computer program copyright protection more precise in order for it to reflect the specifics of computer programs, which have relatively started to deviate from the current protection granted to literary works owing to the different technical nature, origin and use thereof. This may be seen also in the quantity of exceptions aimed at computer programs. With reference to the turbulent development of information technologies as a whole, we may also point out the inappropriateness of a missing regulation providing invention protection to computer program developers. As a basis leading to a possible, hopefully not exceedingly ambitious, legal regulation relating to computer programs, it would be at least advisable to supplement the current copyright regulation with a clear definition of a computer program, which is still missing in the Czech legal regulation.

Another area, which doubtlessly deserves certain attention *de lege ferenda*, is translative transferability of the property element of copyright in a way we know from the Anglo-American legal system, or more precisely, from the monistic approach used, for instance, in the USA. Certain tendencies and opinions aiming at deviation from the current continental concept towards copyright have appeared in the Czech Republic for instance in the enactment of the government bill of the Civil Code. However, it would be necessary also to amend the regulation of the Copyright Act because mere “*recodification of general Private Law*” is not sufficient. In such a case, the legislator will have to consider all the possible aspects relating to legal practicability of the legislative changes and the related impacts on the “*protection of interests of authors in the capacity of an economically weaker party*” as well as to determine the admissible extent of a possible transfer of ownership rights, to factually define the admissibility thereof, and to define the form of copyrighted work transfers. In terms of the factual definition of admissibility, possible solutions “*suggest an unlimited possibility of property copyright transfers*” as well as a solution relating only to computer software, databases, etc. As regards the compensation to authors, the solutions include the institute of just remuneration, which is known from the Union law, or an “*extension of the institute of the right to additional remuneration*”, which is currently used for works created by

employees.³⁰⁰ There remains the question of how much such a change would be reflected in the current legal regulation concerning licences from the legal perspective and from the perspective of the real utility thereof in relation to computer software and development thereof. We may imagine that investors would most probably require that their suppliers transfer property copyright by means of a transfer contract. A greater restriction of the authors' rights in favour of the property rights executors would indisputably be disadvantageous; however, on the other hand, there would be a significantly wider possibility of use of such works.

³⁰⁰ Advokátní deník. *Novinky ze světa advokacie* [online]. Copyright ©, 2012, č. 4. Available from: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_04_2012_web.pdf, p. 68 et seq.

Seznam použité literatury a pramenů

Knižní:

1. BENEŠ, Marek, Karel ČADA, Zuzana de KORVER, Ladislav JAKL a Peter VOJČÍK. *Práva k duševnímu vlastnictví a jejich uplatňování*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2016. ISBN 978-80-87956-29-8.
2. DONÁT, Josef a Jan TOMÍŠEK. *Právo v síti: průvodce právem na internetu*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-610-4.
3. JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4.
4. JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL a Martin ŠTEVKO. *Softwarové právo*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4914-0.
5. MAISNER, Martin a Jiří ČERNÝ. *Právní aspekty outsourcingu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-746-9.
6. MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7.
7. MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence v České republice: verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7192-6.
8. POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8.
9. PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-141-0.
10. SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0058-1.
11. SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C.H. Beck). ISBN 80-7179-765-0.
12. ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7.

13. ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7.
14. TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

Časopisecké:

1. Advokátní deník. *Novinky ze světa advokacie* [online]. Copyright ©, 2012, č. 4. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_04_2012_web.pdf
2. BEDNÁŘ, Stanislav. Autorské právo v oblasti IT: změny přicházejí v souvislosti s novelou autorského zákona. *IT Systems*. 2016, roč. 18, č. 7-8, s. 18-19. ISSN 1802-002X. Dostupné také z: <https://www.systemonline.cz/it-pravo/autorske-pravo-v-oblasti-it.htm>
3. GALAJDOVÁ, Dominika a ZIBNER, Jan. Nedostatky autorskoprávní ochrany počítačového programu. *Právní rozhledy*. 2018, roč. 26, č. 22, s. 784-789. ISSN 1210-6410.
4. *Harvard Journal of Law & Technology* [online]. [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://jolt.law.harvard.edu/assets/articlePDFs/v31/31HarvJLTech305.pdf>
5. Intellectual Property Rights. *The Oxford Handbook of Business Ethics*. Dostupné z: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780195307955.001.0001/oxfordhb-9780195307955-e-15?rskey=REAtAE&result=1>
6. *Copyright World May 2009* [online]. Dostupné z: <https://www.jonesday.com/files/Publication/913ab9f5-4eaf-4ba7-a305-116b11e903b3/Presentation/PublicationAttachment/6809cb5e-fe96-4218-8486-202e7a45a25a/011-013-CW-May09-Feat.pdf>
7. KASL, František. Obhajitelnost softwarových patentů. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 16, s. 25-41. ISSN 1804-5383. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/revue/issue/download/16/pdf_13
8. LOKAJÍČEK, Jan. K možnosti prodeje použitého software. *Právní rozhledy*. 2015, roč. 23, č. 11, s. 394-398. ISSN 1210-6410.
9. PRCHAL, Petr. Licenční závazky v digitálním prostředí. *Acta MUP*. 2018, roč. 9, č. 2, s. 47-59. ISSN 1804-6932. Dostupné také z: <https://www.actamup.cz/documents/file/acta/acta%20tisk%2018-2.pdf>

10. *The National Law Journal – June 2005* [online]. Copyright ©, [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.paulweiss.com/media/1851041/mergerdoct.pdf>
11. TOMÍŠEK, Jan. Licence při poskytování software jako služby. *Revue pro právo a technologie*. 2014, roč. 5, č. 10, s. 47-69. ISSN 1804-5383. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/revue/issue/viewFile/245/pdf_8#

Elektronické zdroje:

1. Příspěvatelé Wikipedie, *BIOS* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, <https://cs.wikipedia.org/wiki/BIOS>
2. Příspěvatelé Wikipedie, *Hardware* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Hardware&oldid=18634459>
3. Příspěvatelé Wikipedie, *Světová organizace duševního vlastnictví* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2018, https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Sv%C4%9Btov%C3%A1_organizace_du%C5%A1evn%C3%ADho_vlastnictv%C3%AD&oldid=15986856
4. Příspěvatelé Wikipedie, *Systémový software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2019, https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Syst%C3%A9mov%C3%BD_software&oldid=16917424
5. Příspěvatelé Wikipedie, *Aplikační software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Aplika%C4%8Dn%C3%AD_software&oldid=18316778
6. Příspěvatelé Wikipedie, *Aplikační software* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2020, Cross-platform software. In Wikipedia, The Free Encyclopedia, https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Cross-platform_software&oldid=973780404
7. Příspěvatelé Wikipedie, *Aplikační software* [online]. Berne Convention. In Wikipedia, *The Free Encyclopedia.*, https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Berne_Convention&oldid=970095024
8. Příspěvatelé Wikipedie, *Spojené státy americké* [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A9_st%C3%A1ty_americk%C3%A9

Odborné články:

1. *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického*. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © 1999. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>
2. *Don't Get Berned – An Important Limitation on Enforcement of Foreign Copyrights Under U.S. Law | TheTMCA.com*. TheTMCA.com [online]. Copyright © 2021. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://thetmca.com/dont-get-berned-an-important-limitation-on-enforcement-of-foreign-copyrights-under-u-s-law/>
3. *Google LLC v. Oracle America, Inc. | LII / Legal Information Institute*. LII / Legal Information Institute [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/supct/cert/18-956>
4. *IT právo: SAAS – Je nutné k jeho užití poskytnout | epravo.cz*. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/it-pravo-saas-je-nutne-k-jeho-uziti-poskytnout-smluvni-licenci-111561.html>
5. *Ochrana počítačového programu v zahraničí a v EU*. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=136835>
6. *Právo IT – Práva k software na objednávku*. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-it-prava-k-software-na-objednavku-111074.html>
7. *Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice epravo.cz*. [online]. © EPRAVO.CZ, 1999. [cit. 06.02.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-neprevoditelnosti-majetkovych-autorskych-prav-v-ceske-republice-100478.html>
8. RŮŽIČKA, Karel. *Autorskoprávní ochrana počítačových programů*. In: artpatent.eu [online]. Praha: artpatent, advokátní kancelář, 19. 3. 2019. [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.artpatent.eu/blog/autorskopravni-ochrana-pocitacovych-programu/>

9. *The Software Protection Paradigm – SGR Law. Smith, Gambrell & Russell Law Firm – SGR Law* [online]. Copyright © 2021. Smith, Gambrell. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.sgrlaw.com/briefings/474/>

Právní předpisy USA:

1. The Constitution of the United States: A Transcription | National Archives. National Archives | [online]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>
2. Copyright Law of the United States and Related Laws Contained in Title 17 of the United States Code | U.S. Copyright Office [online]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/title17/title17.pdf>

České právní předpisy:

1. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Slovenské právní předpisy:

1. Zákon č. 185/2015 Z. z., Autorský zákon

Evropské právní předpisy:

1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci některých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0029&from=CS>

2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0115&from=CS>
3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění). Nové ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. [online]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/5/28640/1/2?vtextu=2006/116/ES#lema0>
4. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů, EUR-Lex — Access to European Union law [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0024&from=CS>
5. Směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů, EUR-Lex — Access to European Union law [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31991L0250&from=CS>

Mezinárodní smlouvy:

1. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 [online]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/34669/1/2>
2. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) [online]. Dostupné z: https://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips2020.pdf
3. EUR-Lex-22000A0411(01)-EN-EUR-Lex. EUR-Lex – Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT) Ženeva (1996) [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A22000A0411%2801%29>

4. Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací ze dne 26. října 1961 [online]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/30602/1/2>

Judikatura:

1. Rozsudek Soudního dvora IT Development SAS proti Free Mobile SAS, Beck-online [online]. Copyright © 2009. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=mv2tmxzsgaytqx3dnydmnrw&groupIndex=24&rowIndex=0>
2. Rozsudek odvolacího soudu Spojených států amerických pro devátý okruh ve věci Sega v. Accolade. Digital Law Online home page [online], 1992.
3. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ve věci C-393/09 ze dne 22. prosince 2010. Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvu kultury. In: EUR-lex [online]. 2010.
4. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-128/11 ze dne 3. července 2012. UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp. In: EUR-lex [online], 2012.
5. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci C-406/10 ze dne 5. května 2012. SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd. In: EUR-lex [online], 2012.
6. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2008, sp. zn. 30 Cdo 376/2007.
7. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1271/2016.